

СОВЕТ
СРЕДНЕАТЫНСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Центральная, д. 2а, д.Нижние Аты,
Арский муниципальный район, 422016

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УРТА АТЫ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

Үзәк урам, 2а йорт, Тубән Аты авылы,
Арча муниципаль районы, 422016

Тел. (84366)5)0735 факс (84366)507-35. E-mail: Sat.Ars@tatar.ru

**Урта Аты авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

" 22 " октябрь 2018 ел

№ 74

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Урта Аты авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре проектын расла
турында**

Гамәлдәге законнарға туры китерү һәм төзекләндерү объектларын чиста һә
тәртиптә тотуга карата бердәм таләпләр билгеләү, «Урта Аты авыл жирлеге» муниципал
берәмлеге территориясендә төзекләндерү дәрәжәсен күтәрү максатларында «Росси
Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елны
06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Урта Аты авыл жирлеге» муниципал
берәмлеге Уставы, «Урта Аты авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советы **КАРА
БИРДЕ:**

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Урта Аты авыл жирлеге
муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен әлеге кушымт
нигезендә расларга.

2. Урта Аты авыл жирлеге Советының «Урта Аты авыл жирлеге» муниципал
берәмлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2017 елның 24 нче ноябрәндә
49 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсм
порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Интернет мәгълүмат-телекоммуникац
челтәрәндә Арча муниципаль районының рәсми сайтында (<http://arsk.tatarstan.ru>)
бастырып чыгарырга.

4. Әлеге карарның үтелешен тикшереп торуны үз өстемә алам.

Урта Аты авыл жирлеге башлыгы

Батталова Р.Х

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
«Урта Аты авыл жирлеген» муниципаль беремлеге территориясен төзеклендеру
кагыйделере**

1. Гомуми нигезлемелер

1.1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Урта Аты авыл жирлеген» муниципаль беремлеге территориясен төзеклендеру кагыйделере (алга таба - Кагыйде) «Россия Федерациясенде жирле узидарене оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрденде 131-ФЗ номерлы Федераль закон үтелеше, эйлэнэ-тирэ мохитне саклау турындагы федераль законнар, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге, Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының һәм муниципаль норматив хокукый актлар нигезенде эшлэнген.

1.2. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Урта Аты авыл жирлеген» муниципаль беремлеге территориясен төзеклендеру кагыйделере (алга таба - Кагыйделер) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Урта Аты авыл жирлеген» муниципаль беремлеге территорияларен (алга таба - муниципаль беремлек), шул исэптэн ел сезоннары буенча, яшел утыртмаларны, кече архитектура формаларын, стационар булмаган сэдде объектларын, хезмэт күрсэту даирэсенен стационар булмаган объектларын, төзеклендеру элементларын карап тоту һәм жыештыру тэртибен билгели, биналарның фасадларын ремонтлау һәм буяу эшларен башкару тэртибен, көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгаруны, юлларны эксплуатацияләу, территорияне яктырту, күмү урыннарын карап тоту һәм күмү урыннарын карап тоту, территорияне карап тоту, бэйрэм мохитен тутыру, эстетик яктан бизэу, территорияне уңайлыклар тудыру тэртибен тэмин иту, шулай ук Кагыйделерне чиста һәм уңайлыкларны бозган өчен жаваплылыкны күзде тота.

1.3. Элеге Кагыйделер муниципаль беремлекнең бөтен территориясенде гамэлде, муниципаль беремлек территориясенде урнашкан биналарның, төзелешларнең һәм корылмаларның файдаланучылары яисэ хужалары булган барлык юридик, физик һәм вазыйфаи затларын, төзүчелер, милекчелере, хужалары һәм арендаторлары итеп үтэу мәжбүри. Муниципаль беремлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны кертеп), төзелешлар, инженерлык коммуникациялере һәм корылмалары (алга таба - биналар, корылмалар) төзеклендерелерге, эчтэлеккэ һәм жыештырылырга тиеш.

1.4. Территорияларне төзеклендеру элементларын проектлау һәм урнаштыру шөһер төзелеше һәм жир законнары, махсус нормалар һәм кагыйделер, дэүлэт стандартлары, муниципаль хокукый актлар, билгелэнген тэртиптэ расланган проект документациясе нигезенде гамэлге ашырыла.

1.5. Элеге Кагыйделер жирлек территориясенде көнкүреш һәм сэнэгать калдыкларын жыюны, алып китүне, транспортировкалауны, утильлэштерүне һәм эшкэртүне оештыру буенча мөнэсэбэтларне жайга салмый.

1.6. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар элеге Кагыйделерде билгелэнген жирлек территориясен төзеклендеру талэпларен үтэүне тэмин итэргэ тиеш.

1.7. Әлеге Кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә (Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә жаваплылыкны үтәмәгән өчен федераль законнарда һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукий актларында каралган нормалар һәм кагыйдәләр булган әлеге Кагыйдәләрнең нигезләмәләреннән тыш) жаваплылыкка тартыла.

2. Төп төшенчәләр

2.1. Әлеге Кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

жирле эһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын - саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, житештерү объектларын, автомобиль юлларын төзекләндерү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты;

фасадның архитектур үзенчәлекләре - бинаның фасадның, шәһәр төзелеше мохитенә конструктив һәм эстетик сыйфатларын чагылдыра торган аермалы характеристикалары (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, ярашлылык һәм пропорциональ булу, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык кинлекләр балансы);

фонсыз конструкцияләр - тышкы мәгълүмат чараларын эзерләү ысулы, корылма аерым хәрәфләрдән, билгеләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзекләндерү - муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрендә билгеләнгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру эшчәнлеге, ул гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм арттыруга, муниципаль берәмлек территориясенә санитар һәм эстетик торышын яхшыртуга, торақ пунктлар территорияләрен һәм мондый территорияләрдә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, жир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, корылмаларны, территорияләрне карап тотуга юнәлдерелгән;

бункер - эре габаритлы калдыкларны жыю өчен билгеләнгән чүп-чар жыючы;

вертикаль яшелләндерү - биналарның фасад өслекләрен һәм корылмаларны, шул исәптән балконнарны, көймәләрне, галереяларны, терәк стеналарын һ.б. куллануны, аларда стационар һәм мобиль яшел утыртмаларны урнаштыру өчен;

витрина - фасадның бер өлешен биләп торучы тоташ пыялалау рәвешендәге проем (тәрәзә, витраж);

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзе - жирлекнең тышкы образын формалаштыручы авыл жирлегенә биналары һәм территорияләре фасадларының архитектур-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре;

яктыртуның тышкы ысулы - мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вакытта мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән утның еракта урнаштырылган чыганагы белән яктыртыла;

квартал эчендәге (жирле) юл - магистраль урамнан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына таба транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу - юлларның, хужалык проездының, тротуарның бөтен киңлегенә буйлап асфальт өслеккә сыйфатлы торгызуны, бордюр ташын кире урнаштыруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газ үләннәре чөчүлекләре һәм бозылган яшел үсентеләр утырту тырмасы астына газлар ремонтлауны, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка

элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы;

газон - махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чәчелә торган, ул утырту өчен фон, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенә мөстәкыйль элементы булып тора, шулай ук табигый үлән капламы;

жирлек территориясе - «Урта Аты авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә чикләре чикләрендә;

балалар мәйданчыгы - балаларның уен җаһазлары элементлары урнашкан, аларда эчтәлекле ял вакытын оештыру максатыннан;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы - мәгълүматны электрон чыганақлардан файдаланып тапшыру ысулы һәм мәгълүматны алмаштыруны күздә тоткан табло;

йорт биләмәсе - ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлегә йорт урнашкан жир кишәрлегенә;

ишегалды территория - формалашкан территория, бер яки берничә күпфатирлы йорт янәшәсендәгә һәм анда яшәүче затларның яисә жәмәгать биналарының гомуми файдалануында булган һәм аларның эшләвен тәмин итүче. Күпфатирлы йортларның ишегалды территориясендә балалар мәйданчыклары, ял итү урыннары, кер киптерү урыннары, автомобильләр кую урыннары, яшел утыртмалар һәм жәмәгать файдалануындагы башка объектлар урнаштырылырга мөмкин;

ишегалды корылмалары - жир кишәрлегендә урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (базлар, күгәрченнәр, сарайлар һ.б.);

йорт билгеләре - аншлаг (урам, мәйдан, проспект атамаларын күрсәтүче), номер билгесе (йорт һәм корпус номерын күрсәтүче), подъезд һәм фатирлар номерын күрсәтүче, инвалидлар өчен объекттан файдалану мөмкинлеген тәмин итүче халыкара символ, байрақлар, истәлекле такталар, полигонометрик билгеләре, янғын сүндерү гидранты күрсәткече, грунт геодезик билгеләр күрсәткече, магистраль һәм су үткәрү челтәре коелары камералары, жир асты газүткәргече корылмалары күрсәткече;

бина - автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин булган бердәм күләм төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) тәшкил итүче капитал төзелеш объекты;

яшел утыртмалар - табигый һәм ясалма килеп чыккан агач-куаклык һәм үләнчел үсемлекләре жыелмасы (паркларны, урманнарны, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, бульварларны, скверларны, бакчаларны, бакчаларны, газоннарны, чәчәклекләрен, шулай ук аерым торучы агачларны һәм куакларны да кертеп);

жир кишәрлегенә - чикләре гамәлдәгә законнар нигезендә билгеләнгән жир өслегенә бер өлешенә;

жир эшләре - жирлек территориясенә камилләштерелгән яисә грунт катламын бозуга яисә юлларның һәм тротуарларның камилләштерелгән катламын төзүгә (укладка) бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре - инженерлык-техник тәмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, жылыту, торбаүткәргеч, электр тапшыру линияләре, элемент һәм жирлек территориясендә гамәлдә булган йә салына торган башка инженерлык корылмалары;

контейнер - каты коммуналь калдыкларны, эре габаритлы калдыклардан тыш, жыю өчен билгеләнгән чүп-чар жыючы;

контейнер мәйданчыгы - әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнары һәм Россия Федерациясе законнары таләпләренә нигезендә халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итү өлкәсендә төзелгән һәм контейнерлар һәм бункерлар урнаштыру өчен билгеләнгән каты коммуналь калдыкларны туплау урыны;

компенсация яшелләндерүе - юкка чыгарылган яисә зарарланган агачлар урынына яшел утыртмаларны торгызу;

түбән яшелләндерү - аларда архитектура-ландшафт объектларын (газлар, чәчәк түтәлләре,

бакчалар, агачлар һәм куаклар белән майданнар һ.б.) төзү өчен биналарның түбэләрен һәм корылмаларны куллану;

яңгыр канализациясе (яңгыр сулары) - өске (яңгыр сулары, таллар), су юу һәм дренаж суларын транспортировкау өчен билгеләнгән технологик яктан бәйлә инженерлык корылмалары (улаклар, яңгыр сулары, лотоклар һәм торбалар) комплексы;

кече архитектура формалары (алга таба - МАФ) - монументаль элементлар - декоратив бизәлеш, җайланма өчен мобиль һәм вертикаль яшелләндерү (беседкалар, аркалар, бакча-парк скульптурасы, вазоннар, чәчәк түтәлләре, шпалерлар), су җайланмалары (фонтаннар, бюветлар, декоратив сулыклар), муниципаль җиһазлар (жәмәгать кинлекләре, рекреацияләр һәм ишегаллары территорияләрендә урнаштырылган ял эскәмияләре; эскәмияләр, майданчыкларда өстәл уеннары өстәлләре, сезонлы кафеларда; бакча һәм урам җиһазлары), коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар (көнкүреш чүпләрен җыю контейнерлары, урналар, почта ящиклары, инженерлык җиһазлары элементлары), карау люгалары һ.б.

җемелдәүче яктылык - яктылык агымы характеристикаларын (төс, яктылык, керешү чираты һ.б.) алмаштыруны күздә тотарган яктылык-динамика нәтижә;

* тышкы яктырту - җирлекнең караңгы вакытында магистральләр, урамнар, майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, ишегаллары һәм җәяүлеләр өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектур йөзән бозу - урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының тибына һәм төрөнә карата таләпләрне, шул исәптән, җирлек барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзән саклау кирәклеген исәпкә алып, әлеге Кагыйдәләргә билгеләнгән таләпләрне үтәмәү;

рөхсәтсез чүплек - үз белдеге (рөхсәтсез) ташландыру (урнаштыру) яисә каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, юридик яисә физик затлар эшчәнлегә барышында барлыкка килгән башка чүп-чарны берләштерү, 50 кв.метрдан артык майданда һәм 30 куб. м дан артыграк күләмдә;

стационар булмаган сәүдә объекты - вакытлыча корылган яисә вакытлыча корылган сәүдә объекты, инженерлык-техник тәмин итү чөптәренә тоташтыру (технологик тоташтыру) булуга яисә булмавына карамастан, җир кишәрлегенә нык бәйлә булмаган килеш җир кишәрлегә белән бәйлә булмаган сәүдә объекты, шул исәптән күчмә корылма;

объектлар (чаралар) тышкы яктырту (яктырту җайланмалары) - урамнарда, скверларда, паркларда, мондый яктырту өчен махсус билгеләнгән терәкләрдә, биналарны һәм корылмаларны ябу, металл, тимер-бетон һәм башка конструкцияләрдә урнаштырылырга мөмкин булган тышкы яктырту приборлары;

яшелләндерү - үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек тирәлеген формалаштыруны тәмин итә торган территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оешмасы элементы, шулай ук инженерлык эзәрлегенә төрле төрләре буенча эшләр үткәргә (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ.б.) бәйлә комплекслы процесс һәм яшелләндерелгән территорияләргә төзекләндерү: турыдан-туры агач утырту, шул исәптән эре үлчәмнәр, куаклыклар, үләнчел газлар, чәчәклекләр, альпинарийлар һәм рокарилар булдыру, махсулаштырылган бакчалар төзү һ.б.лар төзү белән бәйлә комплекслы процесс;

гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләрнең яшелләндерелгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

ордер - җир һәм төзелеш эшләрен җитештерүгә хокук бирә торган документ;

махсус сакланылучы табигать территорияләре - табигать комплекслары һәм аеруча

табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру эһәмиятенә ия булган, жирле үзидарә органнары карарлары тарафыннан тулысынча яисә өлөшчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән жир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киңлеге участкалары;

жәмәгать транспортының көтүен туктату - жәмәгать транспортын туктату, пассажирлар утырту һәм төшерү зонасына һәм жәмәгать транспортында пассажирлар көтеп тору зонасына ия махсус жиһазландырылган майданчык;

пыялаланган фасад - фасадның бөтен яссылыгын яисә аның шактый өлөшен алып тора торган тоташ пыяладан эшләнгән фасад;

яктыртуның ачык ысулы - яктылык чыганагының аны тарату өчен каршылыклары булмаган мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;

бина фасадларының төсләр чишелеше паспорты (фасадларның төсләр чишелеше) - билгеләнгән тәртиптә килештерелгән һәм расланган, аерым бина фасадының жирлек территориясендә урнашкан фасадының бердәм архитектура һәм төсләр чишелешен билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган документ;

жәяүлеләр өчен зоналар - транзит хәрәкәт итү максатларында халык хәрәкәте үткәрелә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган жирлек территорияләре участкалары, алар урамнан тыш һәм жир өсте жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният ядкарьләренә, рекреацияләренә югары концентрациясә һ.б. Жәяүле зоналар эспландларда, жәяүлеләр урамнарында, торақ пункт майданнарының жәяүле частыларында формалашырга мөмкин;

автостоянкалар майданчыгы - махсус ачык күбесенчә жиңел автомобильләренә һәм башка мототранспорт чараларын (мотоцикллар, мотороллерлар, мотоколяскалар, мопедлар, скутерлар) саклау (стоянкалар) өчен билгеләнгән майданчыкта;

терлекләренә көтү һәм өйрәтү өчен майданчык - йорт хайваннарын аудару һәм өйрәтү өчен билгеләнгән территориянең аерымланган өлөше;

яшел утыртмаларның зарарлануы - жир өсте өлөшенә механик, химик һәм башка төрле зарарлануы һәм яшел утыртмаларның тамыр системасы үсешен туктатмый, шул исәптән яшел үсентеләренә йә туфракның зарарлы яисә пычраткыч матдәләр белән пычрануы;

йорт яны территориясә - яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган күпфатирлы йорт урнашкан жир кишәрлеге, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән һәм күрсәтелгән жир кишәрлегендә урнашкан башка объектлар;

якын-тирә территория - гомуми файдаланудагы территория, ул Россия Федерациясә субъекты законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә мондый жир кишәрлеге төзелгән һәм чикләре муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта бинага, төзелешкә, корылмага, жир кишәрлегенә тоташа;

төзекләндерү проекты - документация, эчтәлеге материалларны текст һәм график формада һәм территорияне һәм төзекләндерүнең башка объектларын төзекләндерү буенча проект чишелешләрен (шул исәптән төсле) билгели;

тышкы мәгълүмат чараларын (паспортны) урнаштыру проекты - муниципаль хокукый акт белән расланган, ул төзекләндерү элементының тышкы күренешен һәм төгәл урынын, ә атап әйткәндә тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләренә үз эченә алган билгеләнгән рәвештәге документ;

территорияне санитар чистарту - аерым территориядән жыю, каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны алып китү һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

яктылык тартмасы - тышкы мәгълүмат чараларын эзерләү ысулы, корылма эчке яктыртылган бер күләмнән яисә күләмле элементлардан гыйбарәт;

махсулаштырылган оешмалар - төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә жирлек территориясен төзекләндерү өлкәсендәге эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукий рәвештәге юридик затлар;

спорт майданчыгы - физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән территориянең аерымланган өлеше;

Объектны төзекләндерү - тәмин итү төзекләндерү объектларының, аларның аерым элементларының техник, физик, санитария һәм эстетик халәтендә чисталык, аларны тиешле төрлөдә тоту;

территорияләргә карап тоту - жир кишәрлегендә урнашкан биналарны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш майданчыкларын, яшел утыртмаларны, жир асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, транспорт инфраструктурасы объектларын үз вакытында ремонтлау һәм фасадларын карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

жирле эһәмияттәге юлларны карап тоту - юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплексы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тәмин итә торган эшләр комплексы;

Тышкы мәгълүматны (вывеска) урнаштыру чарасы - оешма урнашкан урында һәм (яисә) турыдан-туры товарны реализацияләү урынында урнашкан һәм (яисә) турыдан-туры товарны реализацияләү урынында урнаштырылган мәгълүмати конструкция булган территорияне төзекләндерү элементы, күрсәтелгән мәгълүмат «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булган мәгълүматны кулланучыларга житкерү өчен биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында хезмәтләр күрсәтү, ә атап әйткәндә, оешманың фирма исеме (исеме) һәм аның эш режимы турындагы мәгълүматны, шулай ук закон үз көченә урнаштырырга яисә эшлекле әйләнеш гадәте аркасында урнаштырыла торган һәм реклама белән бәйле максатларны эзәрлекләми торган мәгълүматны. «Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы» һәм «тышкы мәгълүмат чарасы» төшенчәсе тиндәш;

төзелеш майданчыгы - яңа (шул исәптән төгәлләнмәгән төзелеш объектлары) төзү урыны, шулай ук күчәрсез мөлкәтнең гамәлдәге объектларын реконструкцияләү, техник яктан яңадан коралландыру һәм (яисә) ремонтлау, сүтү урыны, шулай ук корылмаларны төзү һәм (яисә) монтажлау, ремонтлау һәм (яисә) техник яктан яңадан коралландыру урыны;

суперграфика - фасадларның архитектур-сәнғати бизәлеше алымнарының берсе (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика);

тактиль өслек - өске катлам фактурасының сизелерлек үзгәреше булган өслек;

физик затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган каты коммуналь калдыклар - шулай ук физик затлар тарафыннан куллану процессында үзләренең куллану үзлекләрен югалткан товарлар, шәхси һәм көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерү максатларында аларны торак урыннарында физик затлар тарафыннан файдалану процессында үзләренең куллану сыйфатларын югалткан товарлар. Каты коммуналь калдыкларга шулай ук физик затлар, индивидуаль эшкуарлар эшчәнлегенә барышында барлыкка килә торган һәм физик затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган калдыклар составы буенча барлыкка килгән калдыклар керә;

гомуми файдаланудагы территорияләр- алардан чикләнгән затлар даирәсе тоткарлыксыз файдалана (шул исәптән майданнар, урамнар, юллар, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосалары, скверлар, бульварлар һ.б.);

территорияләргә жыештыру - житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарда жыюга, алып китүгә бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга

юнәлдерелгән башка чаралар;

Күрсәткечләр: - урамнарның, йортларның, подъездларның һәм фатирларның исемнәре, янғын гидранты, грунт геодезик билгеләре, магистраль һәм су үткәргеч челтәр камералары, жир асты газүткәргече корымалары, полигонометрик билге корымалары күрсәткечләре, бина фасадына урнаштырыла торган инвалидлар өчен объекттан файдалану мөмкинлегенә күрсәткечләре;

- жирлек турында, туризм өлкәсендәге объектларның, мәгариф объектларының, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрнең аерым урын рәвешендә урнаштырыла торган урыннары турында гомумиләштерелгән мәгълүматны үз эченә алган күрсәткечләр; жирлек территориясен оештыруны, координацияләүне һәм төзекләндерүне үз компетенциясе чикләрендә гамәлгә ашыручы вәкаләтле органнар - жирлек жирле үзидарәсенә функциональ һәм территорияль органнары;

вәкаләтле органнар - үз компетенциясе чикләрендә «Урта Аты авыл жирлегенә» МБ территориясен оештыруны, координацияләүне һәм төзекләндерүне тикшереп торыны гамәлгә ашыручы функциональ һәм территорияль органнар;

урна - чүп-чар жыю өчен хезмәт итүче махсулаштырылган сыешлык;

фасад - бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды);

фон конструкцияләре - хәрәфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өсләгендә урнашкан тышкы мәгълүмат чараларын эзерләү ысулы;

фриз - фасадның декоратив әйләнә торган элементы яки горизонталь полоса рәвешендәге козырек;

фронтон - бинаның фасадының соңгы кат тәрәзәләренә югарыгы билгеләреннән яисә чыгыш ясаучы элементлардан фасадның өске ноктасына кадәр үлчәнгән түбәдән югарырак күтәрелүче йомгаклау өлеше;

хужалык мәйданчыклары - йорт янындагы территориядә керләргә киптерү, келәмнәргә һәм йорт әйберләргә, чүп-чарны чистарту өчен махсус жиһазландырылган хужалык мәйданчыклары.

төзекләндерү элементлары - территорияне төзекләндерүнең состав өлеше буларак кулланыла торган декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, яшелләндерү элементлары, жиһазларның һәм бизәлешнең төрле төрләре, шул исәптән биналарның, корымаларның фасадлары, кече архитектура формалары, конвертсыз төзелеш һәм корымалар, мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр;

объектлар элементлары төзекләндерү - конструктив һәм төзекләндерү объектларының функциональ өлешләре, аларның тышкы кыяфәтен билгели торган, төзекләндерү объектларын визуаль кабул итүне, шулай ук аларның функциональ билгеләнеше нигезендә төзекләндерү объектларыннан файдалануны (эксплуатацияне) тәмин итә торган;

яшелләндерү элементлары - сәнәгать һәм торак төзелешендә төрле биналар каршында, ижтимагый-административ үзәкләрдә, шулай ук урамнарда һәм магистральләрдә, шулай ук яшелләндерү өчен билгеләнгән территорияләрдә яшелләндерелгән скверлар, парклар;

өсләкләргә үзара бәйләү элементлары - борттагы ташларның төрле төрләре, пандуслар, баскычлар, баскычлар;

3. Территорияләргә төзекләндерүгә, карап тотуны һәм жыештыруны оештыруга гомуми таләпләр

3.1 Жирлекнең бөтен территориясә һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корымалар (алга таба - биналар, корымалар) төзекләндерелергә, эчтәлеккә һәм жыештырылырга тиеш.

3.2 Гомуми файдаланудагы территорияләргә, шул исәптән мәйданнар, урамнар, машина юллары, жирле эһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, пляжлар, башка объектлар белән шөгыйльләнгән жир кишәрлекләргә карап тотуны һәм жыештыруны үз

вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыралар.

3.3 Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә, милек хокукында, башкача яисә мәжбүри хокукта булган жир кишәрлеге территориясен (алга таба - жир кишәрлекләре хокук ияләре) һәм аның янәшәсендәге территорияне, шулай ук законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналарны, корылмаларны карап тотуны һәм жыештыруны үз акчалары исәбеннән яисә махсушлаштырылган оешмаларны жәлеп итү юлы белән гамәлгә ашырырга тиеш.

3.4 Бина, корылма милек хокукында яисә башка төрле әйбер хокукында булган яисә берничә зат өчен мәжбүри хокукта булган очракта, жыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яисә күчәмсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

3.5 Жир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм жыештыру чикләре яklar килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

3.6 Килешү булмаса, жыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләре яисә башка хужалары (кулланучылар) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

3.7 Физик яисә юридик зат биләмәсендәге жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләмәсендәге фактта урнашкан жир кишәрлеге чиге, шулай ук аның янәшәсендәге территория жыештырылырга тиеш.

3.8 Бина, корылма милек хокукында яисә башка төрле хокукта булган очракта, берничә зат мәжбүри хокукта булса, фасадның эчтәлеге яklarның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

3.9 Килешү булмаса, фасадның эчтәлеге милек хокукында яисә күчәмсез милек объектына башка хокукта өлешләргә пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

3.10 Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын тоту һәм жыештыру вәкаләтле орган йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алулар уздыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәрүгә конкурс откан тиешле махсушлаштырылган оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла 05.04.2013 N 44-ФЗ.

3.11 Жирлек территориясендә, чикләрендә уза торган тимер юл юллары юлдан читләшү, күчеп китү полосалары һәм жәяүлеләр кичүе әлеге корылмаларны эксплуатацияләүче оешмалар көче белән тәмин ителә.

3.12 Күпфатирлы йортларның һәм аңа якын территорияләрнең йорт яны территорияләрен тоту һәм жыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте яисә торак кооперативы яисә башка махсушлаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар тарафыннан - әлеге йортта күпфатирлы йортлар милекчеләре белән турыдан-туры идарә иткәндә гамәлгә ашырыла (алга таба - идарәче оешмалар).

3.13 Индивидуаль торак йортларны һәм аның янындагы территорияләрне тоту һәм жыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан башкарыла.

3.14 Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын тоту һәм карау түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:

бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә - жир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре,

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә - вәкаләтле орган йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алулар уздыру нәтижәләре буенча әлеге эшләрне уздыруга конкурс откан махсушлаштырылган оешма.

чиклэнгэн файдаланудагы яшеллэндерелгэн территориялэр чиклэрэндэ (предприятиелэр, оешмалар, учреждениелэр) һәм махсус билгелэнештәге (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - әлеге объектлар хужалары,

йорт яны территорияләре чиклэрэндэ - күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчеләре яисә идарәче оешмалар,

жир өсте коммуникацияләренә, шул исәптән электр челтәрләренә, яктырту челтәрләренә, радиолинияләренә сак зоналарында күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары,

жир асты коммуникацияләренә сак зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары.

3.15 Урамнардан һәм юллардан грунт суларын һәм жир өсте суларын чыгару өчен билгелэнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын жыю һәм чистарту, яңгыр сулары коллекторларын һәм коеларны чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

3.16 Диспетчерлык пунктларын, жәмәгать транспортының борылыш майданчыкларын тоту һәм жыештыру пассажирлар транспортын эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

3.17 Жәмәгать транспортын көтү павильоннарын тоту һәм жыештыру вәкаләтле органнар тарафыннан йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләренә сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алулар уздыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләренә үткәргә конкурста откан махсулаштырылган оешма тарафыннан тәмин ителә 05.04.2013 N 44-ФЗ

3.18. Жәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитария кагыйдәләре һәм нормалар нигезендә билгеләнә.

3.19 Бәдрәфләренә санитар һәм техник торышы өчен жаваплылыкны аларның милекчеләре, хужалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәтә торган махсулаштырылган оешмалар алып килә.

3.20 Төзекләндерү эшләрен башкару ешлыгы, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәмин итүне исәпкә алып, эшләр заказчысы тарафыннан билгеләнә.

3.21 Жирлек территориясен карап тоту һәм жыештыру чикләре бирелгән жир кишәрлегенә чикләре (жир кишәрлеге билгелэнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, биләмәсендәге жир кишәрлегенә фактта урнашкан чиге буенча) һәм биналар һәм корылмалар милекчеләренә, аларга урнашкан территорияләренә төзекләндерүдә урыннарның әлеге Кагыйдәләренә 41 бүлегә нигезендә катнашу тәртибе нигезендә билгеләнә.

3.22 вәкаләтле органнар жирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләренә, билгелэнгән вәкаләтләр чиклэрэндә карап тоту һәм жыештыру эшләренә үтәләшен тикшереп тора.

4. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен карап тоту буенча гомуми таләпләр

4.1 Алар урнашкан жир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен милекчеләре яисә башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсулаштырылган оешмаларны үз ақчалары исәбеннән жәлеп итү юлы белән тотат.

4.2 Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен тоту үз эченә ала:

4.2.1 биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;

4.2.2 жир кишәрлеген жыештыру һәм санитар-гигиена белән чистарту;

4.2.3 граждaннар, оешмалар һәм индивидуаль эшкүарлар эшчәнлеге нәтижәсендә барлыкка килә торган житештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм алып китү;

4.2.4 жир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм тәрбияләү.

4.3 Биналар, корылмалар фасадларының тышкы күренешенә гомуми таләпләр:

4.3.1 биналар, корылмалар фасадлары өчен төп шарт архитектура-сәнгать образының, материалларның һәм төсле чишелешнең стильле бердәмлеге булып тора.

4.3.2 фасадның локаль участкалары, детальләр, элементлар һәм өстәмә жиһазлар комплекслы карар нигезендә урнаштырылырга тиеш.

4.3.3 тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары, гамәлгә кую такталарынан, режим такталарынан тыш, паспорт нигезендә урнаштырылырга тиеш;

4.3.4 төсле карар фасадның характеристикаларына һәм стилиенә, объектның функциональ билгеләнешенә, әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш;

4.3.5 урамнан, стеналардан һәм арка юлларының ябылуынан карап торган йортлар (ян фасады) торчалары тулысынча төп фасад төсенә буяла;

4.3.6 Биналарның фасады, корылмаларның төзелеш өлешендәге, декоратив бизәлеш һәм инженерлык элементларына күренеп торган зыян күрергә тиеш түгел һәм тиешле эстетик халәттә ярдәм итәргә тиеш. Бинаның фасадын буяу фасадның гомуми мәйданының 1%ынан артмаска тиеш;

4.3.7 биналарның фасадларын, аерым детальләрне бетерү яисә үзгәртү белән бәйлә корылмаларны үзгәртү норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителә;

4.3.8 Бинаның фасадының төсләр гаммасы бинаның фасадларының төсләр чишелеш паспортты нигезендә билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килештерелә. Бинаны, корылманы эксплуатацияләгәндә яисә ремонтлаганда төсләр тонын үзгәртү рөхсәт ителми;

4.3.9 фасадларны буяу штукатур, түбә һәм ябыштыру эшләрен кабул иткәннән соң һәм бинаның фасадларының төсләр чишелеш паспортты нигезендә генә үткәрелә;

4.3.10 ремонттан, яңадан жиһазлардан һәм буяулардан соң фасадларны кабул итү комиссиясе тарафыннан башкарыла.

5. Биналарның фасадлары, корылмаларны карап тоту

5.1 Биналарның, корылмаларның фасадлары эчтәлеге үз эченә ала:

5.1.1 фасадларның, шул исәптән керү ишекләренә һәм козырекларның, балконнар һәм көймәләр коймаларының, карнизларның, крылецларның һәм аерым баскычларның конструктив элементларын һәм бизәкләрен үз вакытында ремонтлау һәм торгызу, төшү һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны һәм аларның төсен;

5.1.2 сүүсемнәрнең, су торбаларының һәм сливларның төзек хәлдә булуын һәм аларның эчтәлеген тәэмин итү;

5.1.3 герметизация, жөйләрне сүтеп ябыштыру, ярыклар һәм казылмалар;

5.1.4 керү төркемнәрен торгызу, ремонтлау һәм үз вакытында чистарту, тәрзә төпләре, подвалларга керү урыннары;

5.1.5 фасадта урнаштырылган электр яктырткычын төзек хәлдә тоту һәм аны караңгы төшү белән кабызу;

5.1.6 фасад өслекләрен, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эксплуатацияләү шартларына бәйлә рәвештә, үз вакытында чистарту һәм юу;

5.1.7 тәрзә һәм витриналарны, вывескаларны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

5.1.8 Язмалардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук китерелгән граффитилардан чистарту.

5.2 Биналар, төзелмәләр һәм корылмалар фасадлары элементлары составына керә:

- 1) приямкалар, подвалга керү урыннары һәм чүп-чар окамералары;
- 2) керү төркемнәре (баскычлар, майданчыклар, култыкшалар, ишек өстендәге козыреклар, коймалар, ишекләр һ.б.);
- 3) цоколь һәм отмостка;
- 4) диварлар яссылыгында;
- 5) фасадларның чыгыш ясаучы элементлары (балконнар, көймәләр, эркерлар, карнизлар һ.б.);
- 6) түбәләр, шул исәптән рәшәткәләргә киртәләүче вентиляция һәм төтен торбаларын да кертеп, түбәгә чыгу һәм башкалар;
- 7) архитектура детальләре һәм облицовка (колонналар, пилястрлар, розеткалар, капительләр, фризалар, пояслар һ.б.);
- 8) чокырларны да кертеп, су үткәргеч торбалар;
- 9) парапетлы һәм тәрәзә коймалары, рәшәткәләр;
- 10) тәрәзә, балкон, билбау, цоколь, свеслар һ.б.ларның металл бизәлеше;
- 11) асылмалы металл конструкцияләр (әләм тотучылар, анкерлар, янгын баскычлары, вентиляция жиһазлары һ.б.);
- 12) панельләр һәм блоklar арасындагы горизонталь һәм вертикаль жөйләр (эре панельле һәм эре блоклы биналарның фасадлары);
- 13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;
- 14) биналарга якин урнашкан стационар коймалар.

5.3 Милекчеләр, биналарның, корылмаларның хокук ияләре һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затлар түбәндәгеләргә бурычлы:

5.3.1 Кирәк булганда, ләкин елга бер тапкырдан да ким түгел, методика буенча махсус техника һәм смывкалар кулланып, фасадларны чистартырга һәм юарга;

5.3.2 кирәк булган саен, елга ике тапкыр, язын (жылылык системасын сүндүргәннән соң) һәм көзен (жылыту сезоны башланганчы), тәрәзәләргә пыялалауның эчке һәм тышкы өслекләрен, балконнар һәм көймәләр ишекләрен, керү ишекләрен, кагыйдә буларак, химик чаралар белән чистартырга һәм юарга;

5.3.3 Агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадның төсен дә, фасадның факттагы торышын исәпкә алып, 5 - 6 ел эчендә даими рәвештә буярга;

5.3.4 фасадның аерым элементларын (цоколь, күселәр, баскычлар, приямкалар, керү ишекләре, капка, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм көймәләр, су агышлы торбалар, тәрәзә төбәндәге отливлар, сызыкча ачышлар һәм башка конструктив элементлар) ремонтларга.

Ярдәм итүче ремонт кимендә өч елга бер тапкыр уздырылырга тиеш. Фасадларның конструктив элементлары һәм эшләнеше аларның нормаль тузган саен торгызылырга яисә кинәт зарарлану шартлары барлыкка килгәндә (аварияләр, стихияле бәла-казалар, янгын һ.б.) әлегә хәлләр туктатылганнан соң ике ай эчендә торгызылырга тиеш;

Чыгыш ясаучы конструкцияләр жимерелү куркынычы янаган очракта, 5.3.5 сак-кисәтү чараларын (киртәләр, челтәрләр урнаштыру, элементның жимерелә торган өлешен демонтаж һ.б.) башкарырга.

5.4 Фасадларны эксплуатацияләгәндә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

5.4.1 бина һәм корылмаларның фасадлары стеналары өслегенә зарарлануы (пычрануы) : подтеklar, ефәк буяулар, штукатурка өзелгән ярыклар булу, кирпич өемнәренә зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләренә саклык катламының өзелүе һ.б.

5.4.2 биналарның һәм корылмаларның архитектур һәм сәнгат-скульптур детальләре: колонналар, пилястр, капительләр, фризлар, бәрельефлар, күркәм бизәнү әйберләре, орнаментлар, мозаик, нәфис бизәкләр һ.б.ш. каралган очрақларда зыян күрү (аларның булуы проект документациясе белән каралган очрақларда булмау);

5.4.3 панераара бәрелешләрнең герметизациясен бозу;

5.4.4 штукатуркаларның, облицовкаларның, фасадларның, биналарның яисә корылмаларның цоколь өлешенә бизәкле катламының зарарлануы (шартлавы, пычрануы), шул исәптән тәрзә, керү приямкалары конструкциясенә төзексезлеге;

5.4.5 биналар һәм корылмаларның фасадлары барлыкка китерүче элементларының: балконнар, лоджий, эркерлар, тамбурлар, карнизлар, козыреклар һ.б. зарарлануы (пычрануы);

5.4.6 балконнарның, лоджий, парапетларның, балкон плиталарның киртәләрен жимерү (булмау, пычрану);

5.4.7 фасадны һәм аның элементларын бизәкләү һәм буяу, бу бинаның төсө буенча әлегә бинаның өчен билгеләнгән материаллардан, проект тирбәләшле паспорты белән корылмаларны;

5.4.8 проспект, урам, тыкрык, мәйдан, бина номеры, корылма номеры, корпус яисә төзелеш күрсәткеләрен вәкаләтле орган белән килештермичә урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

5.4.9 бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә, флаглар, флаглар тотучыларның корылмаларында, проект булу-булмауга бәйлә флагштоктарны урнаштыру һәм эксплуатацияләү, вәкаләтле орган белән килештерелгән;

5.4.10 бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә, паспортсыз тышкы мәгълүмат урнаштыру чаралары корылмаларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, гамәлгә кую такталарынан, режим такталарынан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән;

5.4.11 яңа архитектура детальләрен төшерү, алмаштыру яисә урнаштыру, яңа проемотларны урнаштыру, тәрзә формаларын үзгәртү, яңа балконнар һәм көймәләр, эркерлар, балконнар арасындагы киңлекне килештермичә һәм билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алмыйча төзү;

5.4.12 гомуми файдаланудагы территориядә фасадлар (шул исәптән мәйданнар, урамнар, машина юллары, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буйлары, скверлар, бульварлар) өчен территорияләргә чикләү өчен, территорияләргә (төзелеш төзелешләреннән тыш) чикләү өчен биналар, металл профильләр, металл профильләр, металл профильләр һәм башка шундый материаллар куллану (күпфатирлы йортлар, житештерү, склад, индивидуаль торак төзелеш балконнары коймалары коймаларын, скверлар, бульварлар);

5.4.13 жимерелгән яки зыян күргән архитектура детальләрен торгызуга кадәр фасадларның төсө;

5.4.14 фасадларның бер өлеше (биналарның беренче катларының тулы буявы) тәшкит итә;

5.4.15 төсләр чишелешенә иреккә үзгәрүе, рәсем, үрелешләр калыңлыгы һәм фасадларның, шул исәптән тәрзәләр һәм витриналар, ишекләр, балконнар һәм көймәләрнең, фасадның гомумархитектура карарына туры килми торган башка элементлары һәм жайланмаларының калыңлыгы;

5.4.16 биналарның һәм корылмаларның фасадларын өстәмә элементлар һәм фасадлар белән жиһазлау, аларның декоратив чишелешен һәм тышкы күренешен боза торган жайланмалар;

5.4.17 гомуми файдалану территорияләреннән чыга торган һәм тикшерелә торган фасадлы биналарда һәм корылмаларда чукрак металл полотнолар урнаштыру, фасадның архитектур карарына туры килми торган ишек тутырмаларын урнаштыру, фасадтагы башка керү юлларының характерын һәм төсөн үзгәртү;

5.4.18 алгы блокның фасад яссылыгына карата урнашуы үзгәрүе;

5.4.19 тәрзә һәм ишек тартмасы арасындагы жөйләргә сыйфатсыз тутыру, ул фасадның тышкы күренешен начарайта;

5.4.20 үтә күрәнмәлелекне, пыяла кисәкләре белән каплануны һәм декоратив пленкалар белән каплануны ирекле үзгәртү;

5.4.21 фасадлар элементларын, түбәләрен, диварларын һәм корылмаларын (төтен, вентиляция, телевидение һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналарын, үткәргечле радиотапшырулар челтәрләре стойкаларын, фронтоннарны, козырекларны, ишекләренә, тәрәзәләренә, парпетларны, янгынга каршы баскычларны, жир асты элементә линияләрен һәм һава-кабельлә кичүләренә беркетү сыйфатында);

5.4.22 балконнарның нинди дә булса үзгәрешләрен житештерү, тиешле рөхсәтсез көймә житештерү, келәмнәрне, киём-салымны, балконнарның тышкы ягынан киём-салымны, урамга чыга торган биналарның төп фасадларының тәрәзәләрен житештерү, шулай ук аларны йорт кирәк-яракларының төрле предметлары белән тәмин итү;

5.4.23 фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәкләү һәм реклама белән капларга;

5.4.24 фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягында) афишалар, белдерүләр, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукция элү һәм ябыштыру, биналарның, төзелешләренң һәм корылмаларның ябыштырылган ишекләрендә (шул исәптән ишек өслегенә эчке ягында) пыяла ишекләрдә;

5.4.25 биналар фасадына, корылмаларның милекчеләре ризалыгын алмыйча, граффити ясау;

5.4.26 бина фасадларында тышкы кондиционерларны урнаштыру.

5.5 Антеннаны урнаштыру рөхсәт ителми:

5.5.1 - төп һәм ян фасадларда, шулай ук урамнан күрәнәп торган ишегалды фасадларында;

5.5.2 түбәдә һәм урамнан күрәнәп торган брандмауэрларда;

5.5.3 биналар түбәсендә, биналар һәм корылмаларның (манаралар, гөмбәзләр) силуэт төгәлләүләрендә, парпетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында;

фасадның почмак өлешендә 5.5.4;

5.5.5 балконнар, көймә коймаларында;

5.5.6 архитектур детальләрдә, декор элементларында, кыйммәтле архитектур бизәклә өслекләрдә, шулай ук архитектур өслекләренә зарарлауга илтүче ныгытма.

5.6 Тышкы күзәтү видеочаралары лапаслар, козыреклар, балконнар, эркерлар, архитектур детальләрдән азат булган фасад участкаларында, декор, бизәлешнең кыйммәтле элементларына урнаштырыла.

5.7 Колонналарда, фронтоннарда, карнизларда, пилястраларда, порталларда, козырекларда тышкы күзәтү камераларының урнашуы балконнарның цокольләрендә рөхсәт ителми.

5.8 Подъездга кергәндә мәгълүмати стендлар урнаштыру рөхсәт ителә.

6. Йорт билгеләре

6.1 Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән жиһазланган булырга тиеш.

6.2 Биналар, корылмалар тәүлек караңгылыгында яктыртылган адресация (аншлаглар һәм номерлы билгеләр) билгеләре белән унификацияләнгән (форма, үлчәм, төсләр чишелеше, шрифт язуы), торак йортлар подъезд һәм фатир номерлары күрсәткечләре белән жиһазланган булырга тиеш.

6.3 Аншлаглар Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә, чит телдә дә (инглизчә) бертөрле үлчәмдәге шрифт белән башкарыла.

6.4 Аншлагларны урнаштыруга гомуми таләпләр булып тора:

6.4.1 урнаштыру урыннарын унификацияләү, урнаштыру буенча бердәм кагыйдэләрне үтәү;

6.4.2 жәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте шартларын, биналарны кабул итү дистанцияләрен, архитектура архитектурасын, яктырту урыннарын, яшел утыртмаларны исәпкә алып яхшы күренә.

6.5. Аншлагларны урнаштыру түбәндәге таләпләргә җавап бирергә тиеш:

6.5.1 биеклеп жир өстеннән - 2,5-3,5 м (заманча төзелеш районнарында - 5 м га кадәр);

6.5.2 чыгыш ясаучы архитектура детальләреннән ирекле булган фасад участогында урнашу;

6.5.3 фасадның вертикаль күчәренә бәйлелек гади, архитектур эгъзасы;

6.5.4 күрше фасадларда билгеләр урнаштыруның бердәм вертикаль билгесе;

6.5.5 тышкы каплагыч объектларның (агачларның, корылмаларның) булмавы.

6.6 Номер билгеләр урнаштырылырга тиеш:

6.6.1 - төп фасадта - фасадның уң ягындагы сәгатьтә;

6.6.2 урамда бер яклы транспорт хәрәкәте булган урамнарда - транспорт хәрәкәте юнәлешенә якын фасада ягында;

6.6.3 - арканың яисә төп керү юлының уң ягындагы яисә проегы өстендә;

ишегалды фасадларында 6.6.4 - квартал эчендәге юл читлегендә;

фасадның озынлыгы 100 м дан артык булган 6.6.5 - аның капма-каршы якларында;

сәнәгать предприятиеләре коймаларында һәм корпусларында 6.6.6 - төп керү, керү юлларының уң ягында;

6.6.7 сәгатьтә урамнар чатында, почмак почмак өлешендә;

6.6.8 номерлы тамга янында урнашканда - бердәм вертикаль күчәрдә;

номер билгесе өстендә 6.6.9.

6.7 Подъезд һәм фатирлар номерларын күрсәтүчеләр ишек уемы өстендә яисә ишек уемын тутыру импостенда (горизонталь табличка), яисә 2,0 - 2,5 м биеклектәге ишек уемыннан уңда (вертикаль күрсәтмә) урнаштырыла.

6.8 Аншлаглар һәм номер билгеләре төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлагларның һәм номер билгеләренәң чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны карап тоту өчен җаваплы затлар җаваплы.

6.9 Флагштоктарны билгеләнгән тәртиптә расланган проект буенча йортның фасадына урнаштырырга кирәк.

6.10 Янғын гидрантларының урнашуы, полигонометрик билгеләр, геодезик билгеләренәң урнашу күрсәткечләре биналарның, камераларның, магистральләренәң һәм су үткәргеч һәм канализация челтәрләренәң цокольләрендә урнаштырырга кирәк.

Югарыда күрсәтелгән тамгаларның сакланышы һәм төзеклеге өчен аларны билгеләгән оешмалар җаваплы була.

6.11 рөхсәт ителми:

6.11.1 чыгыш ясаучы вывескалар, консольләр, шулай ук аны кабул итүне кыенлаштыручы объектларның номерлы билгесе белән янәшә урнаштыру;

6.11.2 фасадның чыгыш ясаучы элементлары яисә фасадның заглубленный участокларында, декор, кәрниз, капка элементларында номерлы билгеләр һәм күрсәткечләр урнаштыру;

6.11.3 аншлагларның билгеләнгән урыннан ирекле хәрәкәт итүе.

6.12 Биналардан һәм корылмалардан өске су алуны тәэмин итү өчен, аларның периметры буенча ышанычлы гидроизоляцияле сайлык урнаштыруны күздә тотарга кирәк. Калдыкның чигенүен бинадан 10% тан да ким булмаган якка кабул итәргә кирәк. Биналар һәм корылмалар өчен билге киңлеген 0,8 - 1,2 м, катлаулы геологик шартларда (карстагы грунтлар) - 1,5 - 3,0 м кабул итәргә кирәк.

Бина жэяүлелэр коммуникацияларенэ тоташкан очракта, гадэттэ, каты өслекле тротуар сайлык ролен үти.

7. Түбэлэр

7.1 Биналарның, корылмаларның түбэлэре, су үткөрү системасы элементлары, төтен һәм вентиляция системалары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава торышы шартларында йорт һәм жэяүлелэр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

7.2 Кышын биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә идарәче оешмалар тарафыннан түбә кардан, боздан һәм кан тамырыннан вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Жэяүлелэр зонасына чыга торган якларда кар түбәсен чистарту участкалар киртәсә белән башкарылырга һәм барлык кирәкле чаралар кабул ителергә тиеш, бары тик тәүлекнең якты вакытында гына. Түбәнең калган скатларынан кар ташлау, шулай ук яссы түбэлэр эчке ишегалды территорияларенә чыгарылырга тиеш. Йорттан жэяүлелэр юлына ташланган, жәмәгать транспортының көтү тукталышы, юлларның бер өлеше кар һәм кичекмәстән жыештырылырга тиеш.

7.3. Кар һәм наледи ыргытканда, тамырларны кыяганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда, агачларның һәм куакларның, электр белән тәмин итүнең һава линияларенең, яктырту һәм элемтәнең, юл билгеләренең, светофорларның, юл киртәләренең һәм жайланмаларның, жәмәгать транспортын көтү павильоннарының, элмә такталарның, реклама конструкцияларенең, биналарның декоратив һәм инженерлык элементларының сакланышын тәмин итә торган чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зарарланган очракта торгызылырга тиеш.

7.4. Биналарның, корылмаларның түбэлэре су үткәргечләре булырга тиеш, алар жэяүлелэр һәм жэяүлелэр зоналарына агып төшә торган суның турыдан-туры элэгүенә юл куймый. Желоба, воронка, водостоклар аерылгысыз булырга һәм жыелган су күләменең үткәрүенә исәпләнергә тиеш. Юл кырыйларына жэяүлелэр зоналары булган биналар ягына чыга торган шоферлар жэяүлелэр юлыннан читкә китәргә тиеш.

7.5 рөхсәт ителми:

7.5.1. түбә өстендә түбә ябу өчен билгеләнгән предметларны (калаклар, скрепкалар, ломнар), төзелеш материаллары, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны төзү;

7.5.2. “Боз, кар һәм чүп-чар биналарының түбәсеннән су торбалары бүрәнкәсенә төшкән.

8. Жир кишәрлекләрен карап тоту

8.1. Жир кишәрлекләре территорияларен карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

8.1.1. көндәлек чүп-чардан, яфрактардан, кардан (ишкәк ишү, себерү һ.б.) һәм боз (наледи);

8.1.2. Юлларның, күперләренең, урамнарның, тротуарларның, юл йөрү юлларының, жэяүлелэр территорияларенең бозга каршы материалларын эшкәртү;

8.1.3. карны көрәү һәм себерү;

8.1.4. кар һәм боз чыгару (кар-боз берәмлекләре);

8.1.5. Чисталыкта һәм техник төзек хәлдә урнаштыру һәм тоту контейнер майданчыклары, барлык калдыклар өчен контейнерлар, чүп савытлары, эскәмияләр, кече архитектура формалары һәм башкалар;

8.1.6. чүп-чар сиптерү камераларын, контейнерларны жыештыру, юу һәм дезинфекцияләү (бункерлар) һәм контейнер майданчыклары;

- 8.1.7. яңгырлы һәм карлы суларны чыгару;
- 8.1.8. каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны жыю һәм алып китү;
- 8.1.9. тузан жыйдыруны һәм һаваның дымлануын киметү өчен территориядә су сиптерү;
- 8.1.10. яшел утыртмаларның сакланышын тәэмин итү, аларны карау; үз вақытында территориядә гражданның тормышы һәм сәламәтлеге, физик һәм юридик затларның мөлкәте өчен куркыныч янаган корыган агачларны һәм яшел утыртмаларны кисеп алу;
- 8.1.11. төзекләндерүнең бозылган элементларын яңадан торгызу коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, тимер юл юлларын, күперләрне, жәяүлеләр өчен кичүләрне төзү, реконструкцияләү һәм ремонтлау, реставрация, археология һәм башка жир эшләре уздыру;
- 8.1.12. карау һәм яңгыр сулары агызу коеларының эчтәлеге (яңгыр сулары канализациясе), гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә жир асты коммуникацияләре (корылмалары) коелары;
- 8.1.13. төзелеш мәйданчыкларының, шул исәптән объектларның коймаларын тоту төгәлләнмәгән төзелеш. Эшләр алып барылмаган төзелеш бетмәгән объектлар төзелеш чөлтәләре белән ябылырга тиеш;
- 8.1.14 жимерелгән жир кишәрлекләренен коймаларын урнаштыру һәм тоту (жимерелгән, жимерелгән) биналар, корылмалар, алар чит затлар территориясенә керү һәм (яисә) рөхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштыру мөмкинлеген юкка чыгара.
- 8.2. Эгәр жир кишәрлекләре хокукка ия булчулар жир кишәрлекләреннән читләшсә вәкаләтле органнар аны карап тоту бурычларын, хокук ияләре белән килештермичә, әлеге Кагыйдәләреннән 8.1 пункттында күрсәтелгән гамәлләрне гамәлгә ашыруны тәэмин итәргә хокуклы.

9. Юлларны карап тоту

- 9.1 Юллар эчтәлеген вәкаләтле органнар йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтияжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алуларны уздыру нәтижәләре буенча әлеге эш төрләрен үткәрүгә конкурс откан оешмалар башкара.
- 9.2 Юллар территорияләрен карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:
 - 9.2.1 юллар, тротуарлар, ясалма юл корылмалары, квартал эчендәге машина юлларын ремонтлау;
 - 9.2.2 тротуарлардан (жәяүлеләр зоналары, юллар) һәм юлларның, ясалма юл корылмаларынан пычрак, чүп-чар, кар һәм боз жыештыру (кар);
 - 9.2.3 юл өслекләрендә юу һәм су сибү;
 - 9.2.4 газларны һәм яшел утыртмаларны карау;
 - 9.2.5 жәмәгать һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту һәм контакт чөлтәре баганаларын ремонтлау;
 - 9.2.6 кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;
 - 9.2.7 ясалма юл корылмалары составына керә торган смөтр һәм яңгыр сулары коеларын, таулы канауларны һәм ачык лотокларны төзү, ремонтлау һәм чистарту;
 - 9.2.8 коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу.
- 9.3 Юл өслекләрен саклау максатларында түбәндәгеләр рөхсәт ителми:
 - 9.3.1 йөк ташу;
 - 9.3.2 бүрәнәләр, тимер балчык, торбалар, кирпич, башка авыр әйберләрне урамнарда төяү-бушату эшләрен ташлау һәм аларны тезү;

9.3.3 каты өслекле жирлек урамнары, чылбыр йөрешендөге машиналар буйлап чаптырып үтү;

9.3.4 квартал эчендөге жэяүлелэр юллары, тротуарларда зур йөк транспортының хэрэкете һәм туктап торуы.

9.3.5 юл өлешендө һәм тротуарларда төзелеш материаллары һәм төзелеш калдыкларын ыргыту һәм (яисә) складлау.

9.4 Юлларны төзеклөндөрүнең аерым элементларына таләпләр:

9.4.1 Жэяүлелэр өчен жэяүлелэр йөри торган металл киртэләрне һәм тротуар бағаналарын сезонлы буяу ел саен кышкы сезон тәмамланганнан соң, төзеклөндөрү айлыгы уздырылган чорда гамәлгә ашырыла. Каплама алдыннан ремонтланган, пычрактан чистартылган, юылган һәм пычранган булырга тиеш;

9.4.2 барлык юл билгеләре расланган паспортлар (схемалар) нигезендө заказчы тарафыннан билгеләнгән эшләрнең срокларында һәм тәртибендө юл билгеләре ясауга башкарылырга тиеш;

9.4.3 юлларның юл билгеләре таләп ителә торган төсләр һәм яктылык-техника характеристикаларын, эләктерү коэффициентын, эксплуатацияләүнең бөтен чоры дэвамында майдан буенча сакланышын тәэмин итәргә тиеш;

9.4.4 юл билгеләрен беркетү конструкцияләре һәм системалары күренү шартларына һәм монтаж мөмкинлекләренә карап сайлана;

9.4.5 юл билгеләре төзек хәлдө булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш;

9.4.6 вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру зарурлыгын китереп чыгарган сәбәпләр бетерелгәннән соң бер тәүлек эчендө төшерелә;

9.4.7 визуаль-коммуникация системасы элементлары (транспорт һәм жэяүлелэр хэрэкете юнәлешләре күрсәткелләре, жирлекнең планлаштырылган-структур элементлары күрсәткелләре) юлларда һәм транспорт чишелешләрендө аларга таба хэрәкөт юнәлеше күрсәтелү өчен билгеләнә;

9.4.8 парковкалар (парковка урыннары) шул исәптән гомуми файдаланудагы жирле эһемияттөге автомобиль юлының бер өлеше һәм (яисә) машина юлына һәм (яисә) тротуарга, юл кырыена тоташкан урыннар) муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптө файдаланылырга тиеш.

10. «Урта Аты авыл жирлегө» муниципаль берәмлегенөң гомуми файдаланудагы территорияләрен карап тоту һәм төзеклөндөрү

10.1. Муниципаль берәмлекнең гомуми файдалану территорияләрендө тыела:

10.1.1. территорияне металл ватык, төзелеш һәм көнкүреш ватыклары белән капларга авыл хужалыгы продукцияләре һәм калдыклар белән өелгән чүп-чар белән, ягулык-майлау материалларын, нефть продуктларын пычратырга, калдыкларны чүпкеләр корырга;

10.1.2. махсус бүлеп бирелгән урыннардан тыш, калдыклар һәм чүп-чар урнаштырырга калдыклар жыю өчен контейнерлар;

10.1.3. стационар булмаган сөүдө объектларын, шулай ук хезмөт күрсөтүләр өлкөсө объектларын урнаштырырга

ял итү өлкөсендө (аттракционнар, кабартылган батутлар, велосипедлар, роликлар һәм халыкның ялын һәм күңел ачуын оештыру өчен кулланыла торган башка шундый объектлар) билгеләнгән тәртипне бозып;

10.1.4. махсус искәрмэдән тыш, автотототранспорт чараларын юарга һәм чистартырга билгеләнгән урыннар;

10.1.5. сүс, тузанлы йөкләрне, эретмэләрне, яфракларны, калдыкларны күчерергә юлларның пычрануын булдырмый торган брезент яисә башка материал белән каплану, әлеге максатлар өчен жиһазланмаган машиналарда сыек йөкләр;

10.1.6. стационар булмаган объектларны үз белдеге белән урнаштырырга;

10.1.7. житештерү эш без тиешле рөхсәт (ордер)

жир эшләрән уздыруга;

10.1.8. туфрак, чүп-чар, калдыклар, кар, бозны урыннарда чыгарырга һәм аударырга, юк шушы максатлар өчен билгеләнгән;

10.1.9. урамнарда, тротуарларда, газоннарда төзелеш материаллары төзөргә, гамәлдәге законнарны бозып, квартал эчендәге юлларны һәм йортларга керү юлларын ябарга;

10.1.10. тәмәке төпчөкләре, кәгазь, чүп-чар ыргыту, газлар, тротуарлар, урам территорияләре

мәйданнар, ишегаллары, паркларда, скверларда һәм башка жәмәгать урыннарында;

10.1.11. бакча диваннары, эскәмияләр, пычрак сулар, бозарга яисә бозарга урналарны, урам яктырту фонарьларын, башка кече архитектура формаларын юкка чыгарырга;

10.1.12. Катнашманы һәм көнкүреш чүп-чарын кое капкачларына, су алгычларына ыргытырга

янгыр канализациясе рәшәткәләре, лотоклар, кюветлар;

10.1.13. чүп-чар, яфрак һәм коры үләннәрне, тара, житештерү калдыкларын яндырырга,

каты коммуналь калдыклар, учаклар кабызырга, шул исәптән предприятиеләрнең эчке территорияләрендә һәм шәхси биләмәләрдә янгынга каршы чаралар кабул итмичә (ябык савытлар һәм янғын сүндерү чаралары булу);

10.1.14. үз белдегә белән фасады ясарга, барлык типтагы гаражларны урнаштырырга, вакланмалар, базлар, утын сарайлары, будкалар, күгәрченнәр, теплицалар, лапаслар һәм башка корылмалар арендага яисә милеккә караган жир кишәрлекләреннән читтә урнашкан, шулай ук билгеләнмәгән урыннарда тышкы мәгълүмат йөртүчеләр, кече архитектура формалары;

10.1.15. Яшел утыртмаларны ватарга, бозарга һәм юкка чыгарырга, житештерергә агач кәүсәләрендә үз белдекләре белән бүрәнәләр өеп, агач башларына гамаклар, таганнар, кер киптерү өчен баулар тагарга, аларга кадаклар салырга;

10.1.16. газларны жиһазларга һәм юк итәргә;

10.1.17. юл капланмаларының юл өлешенә, гамәлдәге законнарны бозып, кар көрәргә;

10.1.18. “Авыл жирлегенең башкарма комитеты билгеләгән йорт хайваннарын һәм кошларын көтү өчен махсус билгеләнгән урыннардан (көтүлекләрдән) тыш, урамнарда, авыл хужалыгы жирләрендә эш итүче затларны караучысыз һәм озатып йөрүче затларның урнашуы;

10.1.19. Эре габаритлы төзелеш чүп-чарын, көнкүреш техникасы һәм жиһазлары, агачлар шырпыларын, эре габаритлы чүп-чар чыгаруга килешү булмаганда һәм гамәлдәге законнарны бозып контейнерларга һәм контейнер мәйданчыкларына урнаштырырга;

10.1.20. гамәлдәге законнарны бозып, комплектлаштырылган (төзек булмаган) транспорт чарасын урнаштырырга һәм сакларга;

10.1.21. юынырга, кер юарга һәм хайваннар коенырга, чишмәләрдә, коеларда, суүткәргеч колонкаларда, елга ярларында, күлләрдә һәм ясалма (декоратив) сулыкларда автотранспорт чаралары юарга;

10.1.22. Торак йорт янындагы территориядә, йорт янындагы территориядән читтә тирес склады төзү»;

10.1.23. Йорт яны территорияләрендә, урам юлларында, урамнардан читтә һәм бу максатлар өчен билгеләнмәгән урыннарда жайланмалар, налив помоеклары, агып төшләр, чыгарылган калдыклар, житештерү һәм куллану калдыклары, юынтыклар һәм шакшылар урнаштыру. Торак биналарда канализациясе булмаган урыннарда бәдрәф һәм юынгыч чиста чиста булмаган чиста чүп базалары каралган, алар эре предметларның чокырга элэгүенә комачаулый торган рәшәткәле стеналар һәм капкачлар белән капланган;

10.1.24. Йөк ташу, рельслар, бүрәнәләр, тимер балчыклар, торбалар, кирпич һәм башка авыр предметлар урамнарында йөк төяү-бушату эшләрен башкарганда ташып төшү, чылбыр йөрешендә каты өслекле машиналар булган урамнар буйлап йөрү, квартал жәяүлеләр юлында, тротуарларда һәм газларда зур йөк транспорты хәрәкәте һәм туктап тору;

10.1.25.

10.1.26. торак пунктлар чикләрендәге яшелләндерелгән территорияләрдә (газларны, чөчәклекләренә һәм үләнчел үсемлекләр биләгән башка территорияләренә дә кертеп), балалар һәм спорт мәйданчыкларында, хайваннарны йөртү мәйданчыкларында, шулай ук йорт янындагы территорияләрдә урнашкан хужалык мәйданчыкларында транспорт чараларын урнаштырырга.

11. Индивидуаль торак йортларны карап тоту һәм индивидуаль торак төзелеше территориясен төзекләндерү

11.1. Индивидуаль торак йортларның милекчеләре (яисә) яллаучылары (алга таба - торак йортлар хужалары), әгәр законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса:

11.1.1. Торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның) тиешенчә торышын тәмин итәләр, шулай ук йорт биләмәләре чикләрендә башка корылмаларның торышын тәмин итәләр, аларны вакытында ремонтлауны һәм буяуны үз вакытында житештерәләр. Индивидуаль йорт биләмәләре территориясе каралган булырга тиеш, шул исәптән үләннәр чабылган;

11.1.2. Торак йортта номер билгесенә ия һәм аны төзек хәлдә тотарга;

11.1.3. йорт биләмәләре территориясен тәртиптә тоту һәм янәшәсендәге территориянең тиешле санитар халәтен тәмин итә;

11.1.4. Йорт биләмәләре чикләрендә яшел утыртмаларны тәртиптә тоту, куакларны һәм агачларны санитар кисеп аудару, газүткәргечләрнең, электр үткәргечләрнең кабель һәм һава линияләренә һәм башка инженерлык чөлтәләренә сак зонасында агачлар утыртмаска;

11.1.5. Канауларны һәм су агызу торбаларын чистарталар, язгы чорда кар суларын үтүнә тәмин итәләр;

11.1.6. Тирә-юндәге территориядән чистартылган карны шул рәвешле төзиләр: транспортка чыгу, андагы инженерлык коммуникацияләренә һәм корылмаларга керү, жәяүлеләрнең үтеп керүе һәм яшел утыртмаларның сакланышы;

11.1.7. Вәкаләтле орган белән йорт биләмәләрен киртәләүнең биеклеген, тышкы кыяфәтен һәм төсен килештерәләр;

11.1.8. үзәкләштерелгән канализация, юынгыч чокыр, бәдрәф булмаганда бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә санитария нормалары нигезендә аларны даими рәвештә чистарту һәм дезинфекцияләү белән жиһазландыралар;

11.1.9.каты һәм эре габаритлы калдыкларны махсус мәйданчыкларда урнаштырылган контейнерларга төзиләр;

11.1.10.каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны билгеләнгән тәртип нигезендә үз вакытында жыеп алуны һәм чыгаруны тәмин итәләр.

11.2. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

11.2.1. йорт биләмәләре чикләреннән читтәге киртәләр урнаштырырга;

11.2.2. Яфракларны, калдыкларның теләсә нинди төрләрән һәм чүпне территориягә яндырырга

йорт биләмәләре һәм алар янындагы территорияләрдә;

11.2.3. күмер, тара, утын, калдыклар, төзелеш материаллары, төзелеш материаллары кушарга

шул исәптән авыл хужалыгы продукциясен (печән, салам һ.б.), чимал, жиһазлар, жир, тирес, йорт биләмәләре территориясә өчен чүп-чар;

11.2.4. йорт биләү территориясә өчен транспорт чараларын юарга;

11.2.5. ишегалды корылмалары төзөргә, чүп-чар чокырларын төзекләндерергә

йорт биләмәләре территориясә;

11.2.6. Әлеге территориянең урамнарында махсус транспортка һәм урып-жыю техникасына үтеп керүне кыенлаштыра торган киртәләр урнаштырырга;

11.2.7. Территорияне төзекләндерү элементларын жиңмерергә һәм бозарга, сулыкларны кисәргә;

11.2.8. Ишегалланган (төзек булмаган) транспорт чарасын йорт биләмәсә территориясенә сакларга;

11.2.9. сыек шакшыларны агызып, налив помоек жайланмаларын урнаштырырга, житештерү һәм куллану калдыкларын юл өлешендә алып чыгу;

11.2.10. Тирә-юньдәге территорияне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә.

11.2.11. карны этеп чыгарырга, чүп ташларга, шлак ташларга, йорт биләмәләре территориясенә сыек көнкүреш калдыкларын жиңберергә;

11.2.12. Ишегалды һәм аның янәшәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юлларның һәм юл йөрү юлларының үткән өлешенә күчерергә яки күчерергә.

11.3 Индивидуаль торак йортлар төзү чорында рөхсәт ителергә мөмкин

жирлек башкарма комитетының язмача рөхсәте булган очракта, йорт биләмәсенә яқын территориядә, шул исәптән урамда, төзелеш материалларын вакытлыча саклау. Төзелеш материаллары кешеләр гомеренә һәм сәламәтлегенә зыян салуны булдырмый торган ысул белән урнаштырылырга, шулай ук ишелү, егылу яки башка йогынты ясау нәтижәсендә өченче затлар мөлкәтенә зыян китерү ысулы белән урнаштырылырга тиеш.

12. Су сиптерү канализациясә чөлтәрләрән, күзөтү һәм яңгыр коеларын, су чыгару корылмаларын карап тоту

12.1. Карау һәм яңгыр сулары коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм жәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәмин итә торган төзек хәлдә булырга тиеш.

12.2. Төзек техник хәләттә тоту, чистарту һәм саклау

кабул итү бүлмәләре, тупик, күзөтү һәм башка коелар һәм камералар гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә аларның хужаларын тәмин итә.

12.3. магистраль һәм квартал эчендәге чөлтәрләрне тоту һәм эксплуатацияләү

жирлектә яңгыр канализациясә махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән шартнамәләр нигезендә әлеге максатларга жирлек бюджетында каралган акчалар чикләрендә гамәлгә ашырыла.

12.4. Ливия канализациясенә ведомство чөлтәрләрән тоту һәм эксплуатацияләү

тиешле оешмалар акчалары исәбеннән житештерелә.

12.5.Хужалыксыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзөтү коелары юлларны карап тотучы махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсызлыкта ярдәм күрсәтелергә тиеш.

12.6. Ливияле канализация коллекторларын саклау максатларында билгеләнә

Саклау зонасы - коллекторның һәр ягына 2 м.

12.7. Ливия канализациясе коллекторларының сак зонасы чикләрендә тиешле документларны рәсмиләштерү һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән гамәлдәге законнарда билгеләнгән очрактарда язмача килештерү рөхсәт ителми:

12.7.1. жир эшләрен башкарырга;

12.7.2.

12.7.3. төзелешне башкарырга, сәүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштырырга;

12.7.4. Сәнәгать, көнкүреш калдыкларын, чүп-чарны һәм башка материалларны ташларга.

12.8. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су басу, наледлар ясалу рөхсәт ителми суүткәргеч, канализация, яңгыр жайланмалары, системалар, челтәрләр һәм корылмаларның төзексезлеге, шулай ук газ, тротуарларга, урамнарга һәм ишегалды территорияләренә су агызып чыгудан.

12.9. Жирлек территориясендә йота торган коеларны урнаштыру рөхсәт ителми пешерү майданчыкларын да.

12.10. Яңгырлы коеларның рельефлары даими рәвештә булырга тиеш таза хәлдә. Өлгергәнлекне чикли торган рәшәткәләр һәм коеларны чүпләү, тыю рөхсәт ителми. Коелау канализациясенә күзәтү һәм яңгыр сулары коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына кимендә ике тапкыр башкарыла. Смотр һәм яңгыр сулары коеларын чистартканнан соң, барлык пычранулар кичекмәстән чыгарылырга тиеш.

12.11. Смотр коелары люкларын бергәләштерү берүзе башкарылырга тиеш юлларның, тротуарларның, жәяүлеләр һәм велосипед юлларының, яшел зоналарның өслек дәрәжәсе.

12.12. Смотр коеларының люкларын үзара бәйләү дәрәжәсен тайпылдыру рөхсәт ителә юлларның, тротуарларның, жәяүлеләр һәм велосипед юлларының, яшел зоналарның иң күбе 2 см, яңгыр белән капланган коеларның 3 см дан артмый.

12.13. Түбәләре яки рәшәткәләре жиимерелгән коммуналь коелар яки юк, ачыкланганнан соң ук челтәрне эксплуатацияләүче оешма тарафыннан чикләнгән, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнгән һәм билгеләнгән вакытта алыштырылган булырга тиеш.

12.14. Планлы эшләрдә инженерлык челтәрләрендә канализация стокларын алып ташлау якындагы коеларда канализация челтәре, су үткәргеч су һәм жылылык челтәрләреннән су житештерелә - яңгыр сулары канализациясенә (ул булса). Юлга су ташлау тыела.

12.15. Үрчү нәтижеләрен бетерү көч белән һәм акча исәбеннән башкарыла. зарарланган инженер челтәрләре хужалары.

12.16. Ливия челтәрләренә төзек техник торышы өчен жаваплылык канализация (шул исәптән люкларны, рәшәткәләренә үз вакытында ябу) эксплуатацияләүче оешмаларга йөкләнә.

13. Тышкы яктырту объектларын (чараларын) карап тоту

13.1 Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганакалары (шул исәптән жыю, туклыклы пунктлар, идарә эржәләре) керә.

13.2 Урамнар, юллар, майданнар, жәяүлеләр өчен тротуарлар, торақ кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләре, шулай ук жәмәгать һәм торақ биналарның аншлагылары һәм номерлы билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, тышкы мәгълүмат элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

13.3 Урамнарны, юлларны, майданнарны, микрорайоннар территорияләрен тышкы яктырту кичке эңгер-меңгердә табиғый яктырту дәрәжәсен киметкәндә башкарыла, ә сүндерү - иртәнге эңгер-меңгердә 10 лкага кадәр күтәрелгәндә.

13.4 Торак йортларның подъездларын, аншлагларны һәм йортларның номерлы билгеләрен, шулай ук архитектура-сәнгать яктырту системаларын кертү һәм сүндерү урамнарны тышкы яктырту режимында башкарыла.

13.5 Биналарның һәм корылмаларның милекчелек формаларына карамастан, биналарның һәм корылмаларның архитектур-сәнгать яктырткычлары булуын һәм эшләвен проектлар нигезендә тәмин итәргә тиеш.

13.6 Төп майданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләмәүче яктырткычлар саны 3 %тан артмаска тиеш, жирлекнең башка территорияләрендә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5 %, жир асты кичүләрендә - көндөз дә, кичке һәм төнгә режимнарда да 10 % тәшкит итә (яңдырылган 10 яктырткычта бер мөһим яктырткыч рөхсәт ителә).

13.7 терекөмеше булган газ разрядлы лампалар бу максатлар өчен билгеләнгән махсус биналарда сакланьрга һәм утильләштерү өчен махсуслаштырылган предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

13.8 Күрсәтелгән типтагы лампаларны чүпләкләргә, чүп эшкәртү заводларына чыгару рөхсәт ителми.

13.9 Тышкы яктырту жайланмаларының металл баганалары, кронштейннары һәм башка элементлары чиста булырга, крен, коррозия чыганаclarы булмаска һәм кирәк саен милекчеләр (хужалар, кулланучылар) белән буялырга, ләкин өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк булмаска һәм төзек хәлдә калырга тиеш.

13.10 Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктыртуын тоту һәм ремонтлау әлегә төр эшләрне башкаруга конкурс откан вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алулар уздыру нәтижеләре буенча конкурс откан махсус оешма гамәлгә ашыра.

13.11 Торак йортларны гамәлгә кертү жайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктырткычын тоту һәм ремонтлау идарәче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

13.12 Тышкы яктырту терәкләре, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләре, яклау, бүлү киртәләре, юл корылмалары һәм юллар жиһазлары элементлары буялган булырга, язмалардан һәм теләсә нинди мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек һәм чиста булырга тиеш.

13.13 Тышкы яктырту баганаларын, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрен алмаштырганда күрсәтелгән конструкцияләр демонтажланьрга һәм өч тәүлек эчендә челтәрләр хужалары тарафыннан чыгарылырга тиеш.

13.14 Тышкы яктыртуның сынган терәкләрен чыгару юллардагы терәк хужасы тарафыннан кичекмәстән, калган территорияләрдә - шундый кирәк (демонтаж) табылганнан соң бер тәүлек эчендә башкарыла.

13.15 Жәмәгать (тимер юл) транспортының яктырту һәм контакт челтәре терәкләрендә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз тышкы кыяфәте өчен әлегә терәкләрнең милекчесе (хужасы) жаваплы.

13.16 Чыбыкларның өзекләре, терәкләрнең, изоляторларның зарарланулары булганда тышкы яктырту жайланмаларын эксплуатацияләү рөхсәт ителми.

13.17 Электр үткәргечләре өзелү яки терәкләрнең зарарлануы белән бәйле тышкы яктырту

жайланмалары эшендә тәртип бозуларны, ачыкланганнан соң ук кичекмәстән юкка чыгарырга кирәк.

13.18 чыбыкларны һәм кабельләрне челтәргә һәм тышкы яктырту жайланмаларына рөхсәтсез тоташтыру һәм тоташтыру рөхсәт ителми.

13.19 Тышкы яктырту чаралары белән жиһазланган тышкы яктырту объектларының яисә объектларның милекчеләре (хужалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар түбәндәгеләргә бурычлы:

13.19.1 урамнарны, юлларны, терәкләрнең һәм яктырту жайланмаларының сыйфатын тиешенчә яктыртуны, бозылганда яисә зарарланганда үз вакытында ремонт ясарга;

13.19.2 билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне күзәтергә;

13.19.3 тышкы яктыртуны һәм бизәүне урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәргә;

13.19.4 тышкы яктырту фонарьларын үз вакытында алыштырырга.

13.20 Аерым яктырткычларның яктырту вакыты төзексезлекләр ачыкланган яки тиешле хәбәр килгән вакыттан алып 10 тәүлектән артмаска тиеш.

13.21 Тротуарларда урнашкан жәмәгать транспортының мачта һәм тышкы яктырту баганалары тирәсендә территорияләрне жыештырган өчен җаваплылык тротуарларны жыештыру өчен җаваплы затларга йөкләнә.

13.22 Трансформатор һәм бүлү подстанцияләренә якин территорияләрне, автоматик режимда эшләрүче (хезмәт күрсәтүче персоналдан башка) башка инженерлык корылмаларын жыештыру өчен җаваплылык әлеге объектлар урнашкан территорияләр хужаларына йөкләнә.

14. Кече архитектура формаларын карап тоту

14.1 Кече архитектура формаларына түбәндәгеләр керә: монументаль-декоратив бизәлеш элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү жайланмалары, су жайланмалары, муниципаль жиһазлар, жирлек территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар.

14.2 Кече архитектура рәвешләрен карап тоту бирелгән жир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә жир кишәрлекләренә хокукка ия булучылар тарафыннан гамәлгә ашырыла - вәкаләтле орган тарафыннан йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алулар уздыру нәтижеләре буенча әлеге эшләрне башкаруга конкурс откан оешма тарафыннан тәмин ителә 05.04.2013 N 44-ФЗ.

14.3 Кече архитектура формалары хужалары бурычлы:

14.3.1 чиста һәм төзек хәлдә кече архитектура формаларын карап тоту;

14.3.2 язгы чорда кече архитектур формаларны планлы рәвештә карап чыгарга, аларны иске буядан, күгәрәктән, юудан, буядан чистартырга, шулай ук сынган элементларны алыштырырга;

14.3.3 кышкы чорда кече архитектур формаларны, шулай ук аларга кар һәм боздан якин килүләренә чистартырга;

14.3.4 кырлы өслек белән комлыклар корырга, комлыкларда елга кимендә бер тапкыр ком кисәкләрен алыштырырга;

14.3.5 балалар, спорт, хужалык майданчыклары һәм ял итү майданчыклары жайланмаларының конструктив элементларының ныклығы, ышанычлылыгы һәм иминлегә таләпләренә туры килүен күзәтергә;

14.3.6 фонтаннар эшләрү чорында су өслеген көндәлек чүп-чардан чистартырга.

14.4 Рөхсәт ителми:

14.4.1 кече архитектур формаларны билгеләү буенча кулланмау (балалар уен майданчыкларында өлкәннәрнең ял итүе, спорт майданчыкларында эчке киём һ.б.);

14.4.2 теләсә нинди мәгълүмати-басма продукцияне кече архитектура формаларында элп куярга һәм ябыштырырга;

14.4.3 кече архитектур формаларны һәм аларның конструктив элементларын бозарга һәм жәрәхәтләргә.

15. Стационар булмаган объектларны карап тоту

15.1 Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

15.2 Жир кишәрлеген арендау шартнамәсе срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан демонтацияләнгән, ә жир кишәрлеге - азат ителгән һәм башлангыч халәткә китерелгән булырга тиеш.

15.3 Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар бурычлы:

15.3.1 аларны ремонтларга һәм буярга. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы кыяфәтне һәм төс чишелешен саклап калуны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

15.3.2 янәшәсендәге территориядә яшел утыртмаларның, газларның, бордюр ташының, кече архитектура формаларының (алар булса) сакланышын күзәтергә, әлегә Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләр нигезендә күрсәтелгән территорияне карап торырга;

15.3.3 стационар булмаган объектлар янындагы урналарны билгеләргә, чүп-чардан көн дәвамында чистартырга, ләкин тәүлеккә кимендә бер тапкыр, урналарны елына бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә буярга.

15.4 Рөхсәт ителми:

15.4.1 проектта каралмаган янкорманың, козырекларның, лапасларның һәм башка конструкцияләрнең стационар булмаган объектларына төзәргә;

15.4.2 стационар булмаган объектларга якин сәүдә-суыткыч жиһазлары куярга;

15.4.3 стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә тара, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм житештерү характерындагы башка предметларны берләштерергә, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларына яраклаштырырга;

15.4.4 стационар булмаган объектлар арасында жиһазлар, калдыклар белән янгынга каршы өзеклекләр йөкләрне йөкләргә;

15.4.5 стационар булмаган объектларны, биналар арканнарында, газларда, майданчыкларда (балалар ялы, спорт, транспорт тукталышларында), суүткәргеч һәм канализация челтәрләренең саклау зонасында, торбаүткәргечләрдә, шулай ук вентиляция шахталарына кадәр - 25 метрдан кимрәк, торак биналар тәрәзәләренә кадәр, сәүдә предприятиеләре витриналарында - 20 метрдан кимрәк, агач кәүсәләрендә - 3 метрдан да кимрәк урнаштырырга.

16. Төзелеш эшләрен башкару урыннарын карап тоту

16.1 Төзелеш майданчыкларын һәм аларга якин территорияләренә карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамланганнан соң төзекләндерү эшләрен яңарту йорт салучыга йөкләнә.

16.2 Эшләнмәгән төзелеш объектларын һәм аңа якин территорияләренә карап тоту, әлегә Кагыйдәләр таләпләрен үтәп, төзүчегә йөкләнә.

16.3 Эш алып барылмаган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылган

булырга тиеш.

16.4 Эшләр башланганчы, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләрне житештерү чорында:

16.4.1 жирлек башкарма комитетының хокукый актлары таләпләре нигезендә төзелеш майданы территориясенә бөтен периметры буенча типовой киртә билгеләргә;

16.4.2 төзелеш майданчыгы киртәсенә гомуми тотрыклылыгын, ныклығын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәмин итәргә;

16.4.3 төзелеш майданчыгы коймаларының техник торышын, аның чисталыгын, пычрактан, кардан, наледидан, мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында чистартуын күзәтергә;

16.4.4 төзелеш майданы территориясенә кәргәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмат тактасын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

16.4.5 жәяүлеләр өчен вакытлы тротуарлар төзүне тәмин итәргә;

16.4.6 төзелеш майданчыгы периметры буйлап тышкы яктыртуны тәмин итәргә;

16.4.7 юлларның (юлларның) алгы өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгарылмый торган юлларда транспорт чаралары тәгәрмәчләрән чистарту яки юу пунктларын төзелеш майданчыгына, йорт эчендәге машина юлларын һәм транспорт чаралары юлларын төзекләндергән подъездлар булдырырга;

16.4.8 юллар һәм юлларның сакланышын тәмин итә торган төзелеш майданчыгына керү юлларында йөк автотранспортының (10 тоннадан артык) ябык циклы хәрәкәте маршрутын килештерергә;

16.4.9 төзелеш майданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булдыруны тәмин итәргә;

16.4.10 төзелеш майданы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тәмин итәргә;

16.4.11 төзелеш майданчыгы территориясеннән жыештырылган һәм калдыклар булмаган кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга кар чыгаруны тәмин итәргә;

16.4.12 төзелеш майданчыгы янындагы территорияне, аңа якын килү юлларын һәм тротуарларны пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан көндәлек жыештыруны тәмин итәргә (ел (кыш, жәй)).

16.4.13 эшләрне башкарганда гамәлдәге жир асты инженерлык коммуникацияләрен, тышкы яктырту челтәрләрен, яшел утыртмаларны һәм кече архитектура формаларын саклауны тәмин итәргә.

16.5 Төзелеш һәм (яисә) ремонт эшләре алып баруның барлык чоры дәвамында әлегә Кагыйдәләрнең 17.4 пунктында күрсәтелгән таләпләренә үтәргә, шулай ук эш башкарганда жимерелгән һәм жимерелгән юл өслекләрен, яшел утыртмаларны, газоннарны, тротуарларны, откосларны, кече архитектура формаларын торгызырга кирәк.

16.6 Төзелеш материаллары, жиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләрне вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларын вакытлыча саклау һәм туплау өчен урыннар төзелешне оештыру проекты нигезендә төзелеш майданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

16.7 Рәхсәт ителми:

16.7.1 гражданнарның шәхси һәм ижтимагый иминлеген тәмин итүгә бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23 сәг. 00 сәгатьтән 7 сәг. 00 сәгатькә кадәр тынлыкны бозуга китерүче төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм башка эшләр зоналары

тирәсендә оештыру һәм үткәру;

16.7.2 жирлек Башкарма комитетының рөхсәтеннән (күрсәтмәләреннән) башка юлларның һәм тротуарларның юл өлешенә тараюын яисә ябылуын башкарырга;

16.7.3 чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерергә.

16.7.4 грунт, чүп-чар, төзелеш материаллары, жиңел тару, агачларны брезент белән капланмыйча яки юлларны пычратмыйча гына кискән, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсен, известь, бетон катнашмаларын) юлларга, тротуарга, юл кырына яки юл кырына яқын газ полосасын салу мөмкинлеген юкка чыгармый торган чаралар күрмичә генә күчереп йөрткән.

17. Күмү урыннарын карап тоту

17.1 Этник, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә жирләү урыннарын тоту федераль законнар таләпләре һәм муниципаль хокукий актта билгеләнгән жирләү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

17.2 Мәет жирләү урыннарын санитар карап тотуны вәкаләтле орган йә "Дәүләт һәм муниципаль ихтияжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләренә сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" Федераль закон нигезендә муниципаль сатып алуларны уздыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәругә конкурс откан махсуслаштырылган оешма башкара.

17.3 Күмү урыны эчтәлегенә таләпләр:

17.3.1 зиратларда жәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Ижтимагий бәдрәфләр территорияләрендә урыннар чистартылырга тиеш;

17.3.2 зират территориясендә чүп-чар һәм чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен 3 көнгә бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә чыгарылырга тиеш;

17.3.3 ауган һәм авария хәлендә агач утыртмалары булу рөхсәт ителми. Авария агач утыртмалары ачыкланганнан соң бер тәүлек эчендә жимерелергә тиеш;

17.3.4 шәхесе ачыкланмаган каберләр яки үлгәннәрнең каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга, калкулык һәм каберлек белән жиһазланырга тиеш. Үләннең биеклегенә күмү участогы чикләрендә 15 см дан артмаска тиеш. Кырык агач-куак үсентеләре булу күмү участогы мәйданының 10%тан артыграгына рөхсәт ителә.

17.4 Кышкы чорда жирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

17.4.1 зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнарыннан башка тигез кар накаты булу рөхсәт ителә;

17.4.2 үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның юл өлешен эшкәртү кар явудан соң ук башланырга тиеш;

17.4.3 беренче чиратта кар чыгарырга, боз кыярга һәм үзәк һәм керү юлларыннан кар-боз берәмлекләрен алып ташларга;

17.4.4 жәяүлеләр зонасында бозга каршы материаллар куллану, юллардан чистартылган кар һәм бозны каберләргә, газоннарга, куаклыкларга салу рөхсәт ителми.

17.5 Жәйге чорда жирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

17.5.1 үзәк юллар, килү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм гомуми файдаланудагы жирләрдәге башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

17.5.2 яшел утыртмаларны санитар кисеп алу, чүп үләннәрен кисү чаралары ел саен үткәрулергә тиеш.

17.6 Күмү урынына, кабер өстенә кую корылмасына (тәреләр, һәйкәлләр, плиталар, склеплар һ.б.) тәрбия бирү, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбариды куышны карау

ир белән хатын (ой), туганнары, үлгән кешенең законлы вәкиле яки башка зат тарафыннан санитария таләпләрен мәжбүри үтәгән килеш башкарыла.

18. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау стоянкаларын карап тоту

18.1 Автотранспорт чараларын (алга таба - туктап тору) һәм аларга якин территорияләренә озак һәм кыска сроклы саклау урыннарын карап тоту гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә стоянкалар урнаштыру өчен бирелгән жир кишәрлегенә (алга таба - хужасы) хокук иясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

18.2 Хужалар бурычлы:

18.2.1 территорияләренә бөтен периметры буйлап механик йогынтыларга һәм тышкы мохит йогынтысына чыдам булырлык киртә куеп тору урынын билгеләргә;

18.2.2 стоянкаларның техник торышын, аларның чисталыгын, вакытында пычрактан, кардан, наледидан, мәгълүмати-басма продукциядән чисталыгын күзәтергә;

18.2.3 стоянкалар янындагы территорияләрдә һәм территорияләрдә материалларны, комплектланган транспортны, төрле конструкцияләренә берләштереп саклауга юл куймаска;

18.2.4 дежур персонал өчен биналар кую (гомуми мәйданы 10,0 кв.м дан артмаган персонал кизү торуы өчен некапиталь объектлар стоянкалары территорияләрендә жиңеләйтелгән тип конструкцияләренән ясалган, алга таба тышкы диварларны заманча бизәклә бизәкләр белән нейтраль төстәге гамма материаллары белән урнаштыру рәхсәт ителә);

18.2.5 стоянкалар территорияләренә гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килә торган яктылык тигез бүленешен тәмин итә торган тышкы яктырту белән тәмин итәргә;

18.2.6 проектта каралмаган башка капитал һәм вакытлы биналар, корылмалар, сәүдә павильоннары, киосклар, лапаслар төзү тукталышлары территорияләрендә юл куймаска;

18.2.7 машина кую урыннары территорияләрендә ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр юуны һәм автомобиль кую урыннарын булдырмаска;

18.2.8 санитария һәм янгынга каршы кагыйдәләренә үтәгән стоянкалар территорияләрен карап тоту;

18.2.9 даими рәвештә тирә-юньдәге территорияләренә санитар эшкәртүне һәм чистартуны башкарырга, калдыклар жыю өчен контейнерлар (урналар) билгеләргә, каты көнкүреш калдыкларын, карны даими рәвештә чыгаруны тәмин итәргә;

18.2.10 автомобиль стоянкасының урнашу урынын һәм хезмәт күрсәтүләренә, билгеләренә, шулай ук гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры килә торган билгене белдерә торган махсус каты өслекле стоянкага килү юлларын оештырырга;

18.2.11 инвалидлар I, II төркем инвалидлар белән идарә ителә торган транспорт чараларын бушлай парковка өчен инвалидларның стоянкалар территориясенә тоткарлыксыз керүен тәмин итәргә һәм кимендә 10 % урын (кимендә бер урын) бүлеп бирергә, шулай ук III төркем инвалидлар тарафыннан Россия Федерациясә Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә күрсәтелергә һәм мондый инвалидларны һәм (яисә) инвалид балаларны ташучы транспорт чаралары күрсәтелергә тиеш. Инвалидлар махсус автотранспорт чараларын кую урыннарыннан «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 октябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясы нигезендә бушлай файдаланалар.

19. Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

19.1 Жирлек территориясен бәйрәм белән бизәү дәүләт һәм милли бәйрәмнәр, истәлекле

вакыйгаларга бэйле чаралар уздыру чорында башкарыла.

19.2 Бэйрэм бизэлешенэ дэүлэт һәм муниципаль флаглар, лозунглар, гирлянд, панно вывескасы, декоратив элементлар һәм композициялар, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыру, шулай ук бэйрэм иллюминациясе жайланмасы керэ.

19.3 Бэйрэм бизэлеше элементларын эзерлэгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен жайга салуның техник чараларын төшереп калдыру, зыян күрү һәм начарайту рөхсәт ителми.

20. Жирлек территориясен жыештыру һәм карап тотуга гомуми таләпләр

20.1 Жирлек территориясен жыештыру һәм карап тоту түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

20.1.1 жэйге чорда - 15 апрельдән 14 октябрыгә кадәр;

20.1.2 кышкы чорда - 15 октябрдән 14 апрельгә кадәр.

20.2 Күрсәтелгән сроклар, һава шартларына карап, жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан төзәтелә ала.

20.3 Жирлек территориясен жыю түбәндәгеләрне үткәрү юлы белән башкарыла:

20.3.1 жирлек территориясен карап тоту, жыештыру буенча системалы эшләр;

20.3.2 жирлек башкарма комитетының хокукый актлары нигезендә бердәй массакуләм чаралар (өмәләр) үткәрелә.

20.4 Жэйге чорда жирлек территориясен жыештыру юу, су сибү, себерү һәм жирлек территориясен карап тоту буенча башка эшләр башкару юлы белән жирлек территориясенен пычрануын һәм тузанлануын киметү максатында башкарыла һәм түбәндәгеләрне үз эченә ала:

20.4.1 ясалма өслекле территорияләрне себерү (коры көнне - су сибү), урам-юл челтәре объектларында һәм яңгыр канализациясе белән жиһазландырылган башка территорияләрдә тузаннан һәм пычрактан юу (су сиптерү юлы белән 23.00 дән 7.00 гә кадәр житештерелә). Ясалма өслекле юл өслекләрен, майданнарын, тротуарларын һәм башка территорияләрне юу бөтен киңлегә буйлап башкарыла;

20.4.2 яңгырлы канализация рәшәткәләрен чистарту;

20.4.3 бөтен территориядән чүп-чар жыю;

20.4.4 ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам жиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар майданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

20.4.5 үләннең вакыт-вакыт юкка чыгуы (үләннең биеклегә 15 см дан артык булганда) һәм чаптырылган үләнне тәүлек дәвамында жыештыру;

20.4.6 Яфрак коелу чорында - тәүлегенә бер тапкыр коелган яфракны жыю һәм алып чыгу;

20.4.7 территорияләрне жыештыру, шул исәптән автотранспортны кую урыннарын

20.4.8 Локларны юудан соң чүп-чардан арындыру.

20.5 Жыелган чүп-чар, катнашма, яфрак, чабылган үлән, ботаклар билгеләнгән таләпләр нигезендә чыгарылырга тиеш.

20.6.Территорияләрне жыештыру өчен жаваплы оешмалар яфрак коелу чорында урамнар һәм юллар буйлап газлардан коелган яфракларны жыю һәм чыгару эшләрен башкаралар.

20.7. Яфракларны, жылылык яратучы үсемлекләрне жылыту очраklarыннан тыш, агач һәм куақларның комлевой өлешенә жыю тыела.

20.7.1 Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне жыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

20.7.2 юл өсләрен һәм тротуарларны кардан, кар һәм чүп-чардан чистарту;

20.7.3 бозлавык барлыкка килгәндә - жәяүлеләр өчен ком сибелгән урыннар, баскычлар, юл өслекләрен бозлавыкка каршы материал белән эшкәрткәндә;

20.7.4 язгы чорда - кар эрү һәм кар суларын агызып чыгаруны оештыру.

20.8 “Урта Аты авыл жирлегә” муниципаль берәмлегендә урнашкан хужалык субъектларына әлегә хужалык субъектлары куллана торган территорияләрне кар һәм боздан вақытында чистарту жаваплылыгы йөкләнә;

20.9 Жирлек территориясендә башкарыла торган урып-жыю эшләре технологиясе һәм режимнары һава шартларына бәйсез рәвештә транспорт чараларының һәм жәяүлеләрнең каршылыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

20.10 жәяүлеләр өчен тротуарларны, жир өсте кичүләрен, кышкы чорда баскычларны жыештыру үзенчәлекләре:

20.10.1 жәяүле тротуарлар, жир өсте кичүләре, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның жәяүле өлешенең бөтен килеге буйлап кардан чистартылырга тиеш. Чистарту вақыты кар яуганнан соң тугыз сәгатътән артмаска тиеш;

20.10.2 интенсив кар яву чорында (тәүлеккә 10-15 см яңа яуган кар) жәяүлеләр өчен тротуарлар, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

20.10.3 бозлавык бозлавыкка каршы материаллар барлыкка килгәндә, беренче чиратта баскычлар эшкәртелә, аннары тротуарлар (бозлавыкка каршы материалларны эшкәртү вақыты тайгаклык табылганнан соң дүрт сәгатътән артмаска тиеш);

20.10.4 калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган көпшәк карны газонга яисә шушы максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда, яшел үсентеләрне саклау һәм кар суларын агызып китүне тәмин итү шарты белән, жыю рөхсәт ителә.

20.11 Жирлек территориясендә рөхсәт ителми:

20.11.1 урамнарда, майданнарда, яшел утыртмалары булган участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә өзәргә;

20.11.2 гамәлдәге законнар нигезендә бирелгән гомуми файдаланудагы территорияләрдә мемориаль намогия корылмаларын (истәлекле корылмаларны, коймаларны) билгеләргә;

20.11.3 бу максатларда каралмаган урыннарда, шул исәптән жәмәгать транспорты муниципаль маршрутларының соңгы пунктларында, юу, салонны чистарту һәм транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү;

20.11.4 биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм гомуми файдалану территорияләрендә төзекләндерүнең башка элементларын ватарга һәм жишерергә, шулай ук аларны үзбелдекле үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;

20.11.5 язулар, рәсемнәр төшерергә, мәгълүмати-басма продукцияне ябыштырырга һәм ябыштырырга, жәмәгать транспорты, стеналар, баганалар, коймалар һәм бу максатларда каралмаган башка объектлар тукталышларында граффити төшерергә;

20.11.6 бирелгән жир кишәрлекләренең чикләреннән һәм (яисә) коймаларыннан читтә күчемле мөлкәтне берләштерергә һәм сакларга;

20.11.7 тротуарларда, газларда, юлларда тару, сәнәгать товарлары һәм башка сәүдә предметлары урнаштырырга һәм урнаштырырга.

20.11.8 ачыкланмаган урыннарда кар өеп кую;

20.11.9 тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка жайланмалар ярдәмендә квартал эчендәге машина юлларын һәм тротуарларны үз белдеге белән ябарга.

20.12 Жирлек территориясендә чүп-чар (чүп-чар, кар, грунт һ.б.) ташланган очракта, мондый хокук бозуларга юл куйган затлар ачыкланган хокук бозуларны 10 көннән дә артмаган вакытта бетерү буенча чаралар күрә.

20.13 рөхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштырган затлар бу территорияне жыештыру һәм

чистартуны үз исәбенә башкарырга, ә кирәк булганда - жир кишәрлеген рекультивацияләүне үз исәбенә башкарырга тиеш.

20.14 Сайланмаган урында калдыкларны урнаштырган зат 20 тәүлек эчендә ачыкланмаган очракта, калдыкларны алып ташлау һәм рөхсәтсез чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү элеге территорияне жыештыру өчен җаваплы оешмалар (яисә, элеге төр хезмәт күрсәтүләренә шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсулаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

20.15 Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектәге жир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) стихияле барлыкка килә торган чүплекләргә бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

20.16 Предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар, шулай ук индивидуаль торак йортларның хужалары һәм кулланучылары гомуми файдаланудагы территорияләргә пычратуга юл куймаска тиеш. Үләннең вакытлы булуы (үләннең биеклегә 15 см дан артык булганда) һәм чаптырылган үләнне тәүлек дәвамында жыештыру;

21. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын жыештыру

21.1 Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юллар) жыю юлларны, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), жәмәгать транспортын, пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан ясалма юл корымаларын даими чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

21.2 Язгы-жәйге чорда юлларны жыештыру юуны, сибүне, тузан тузанын бетерү, себерүне үз эченә ала һ.б.

21.3 Көзге-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чар, кар һәм боз чыгаруны, пычракны, бозга каршы материаллар (чуар катнашмадан, ком, ком, техник тоз, мәрмәр һәм гранит валчыкларынан тыш) жыюны һәм чыгаруны, тротуарларны коры ком сибүне күздә тоту.

21.4 Йөк юлларының, орлык һәм резерв полосаларының, юл, машина юлларының лотка зоналарының ыргылуы көндөз 8.00 дән 21.00 сәгатькә кадәр, ә магистральләр һәм транспорт хәрәкәтенә интенсиф хәрәкәт булган урамнарны төнлә 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр төнлә тоташтыра.

21.5 Йөрү өлешенә бөтен киңлегә, майданнар, магистральләр, урамнар һәм юл йөрү юллары, ясалма юл корымалары юулуы төнлә (23.00 дән 7.00 гә кадәр) һәм көндөзгә (7.00 дән 23.00 гә кадәр) вакытта башкарыла.

21.6 Юл читендә юылганда, су агымын тротуарларга смета һәм чүп-чар агызу, газоннар төшерү, жәмәгать транспортын көтү тукталышы, биналарның фасадына якин урнашу, сәүдә объектлары һ.б. алу рөхсәт ителми.

21.7 Эссе көннәрдә (һава температурасы 25 °С дан югары булганда) юлның өлешенә су сибү 12.00 дән 16.00 сәгатькә кадәр интервал белән башкарыла.

21.8 Юл буенда урнашкан урналарны чистарту көненә кимендә бер тапкыр башкарыла, тукталыш майданчыкларында - көнгә ике тапкыр.

21.9 Жәмәгать транспортының артта калу-сүтү ахыргы майданчыклары калдыклар жыю өчен биотуалет һәм контейнерлар белән жиһазландырыла.

21.10 Жәйге чорда майданчыклар катнашма, пычрак һәм тузаннан чистартыла, кышкы чорда кар чистартыла һәм чыгарыла, бозлавык вакытында бозлавыкка каршы материаллар эшкәртелә.

21.11 Жәмәгать транспортының көтү павильоннары буялмаган, буялган һәм юылган,

санкцияләнмәгән мәгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылган булырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

21.12 Жәмәгать транспортын көтү павильоннарын жыю - жәйге чорда айга кимендә сизгез тапкыр, кышкы чорда - кирәк булган саен башкарылырга тиеш.

21.13 Аерым элементлар буенча юлларны жәйге жыештыруга таләпләр:

21.13.1 Юл өлеше төрле пычранулардан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлеге буенча юылырга тиеш. Жайлаштыру сызыклары белән билгеләнгән көзге, резерв полосалар комнан һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш;

21.13.2 ике метрлы лотк зоналарында грунт-комлы нанослар һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Махсулаштырылган машиналарның эш цикллары арасында барлыкка килергә мөмкин комлы кисәкчәләр һәм төрле вак чүп-чар белән пычранулар рөхсәт ителә;

21.13.3 тротуарлар һәм аларда урнашкан жәмәгать транспортының көтү тукталышлары грунт-комлы нанослардан, төрле чүп-чардан һәм юылудан тулысынча чистартылырга тиеш. Жыештыру цикллары арасында барлыкка килергә мөмкин булган вак ком һәм вак чүп-чар белән пычранулар рөхсәт ителә;

21.13.4 Юл кырыйлары эре габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

21.13.5 Бүленү полосалары бөтен өслектә ком, пычрак һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш. Шудырма стеналар, металл киртәләр, юл билгеләре һәм күрсәткечләр елына кимендә ике тапкыр юылырга тиеш.

21.13.6 газоннар рәвешендә эшләнгән аергыч полосалар чүп-чардан чистартылырга тиеш, үлән капламының биеклеге 10 - 15 см дан артмаска тиеш;

21.13.7 юлларның бүленгән полосасында үлән капламының биеклеге 10 - 15 см дан артмаска тиеш.

21.14 Юлларны кышкы жыештыруга таләпләр:

21.14.1 юлларны кышкы чорда жыю түбәндәгеләрне үз эченә ала:

21.14.1.1 кардан һәм юл йөрү өлешен чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, себерү, карны өемгә күчерү һәм кар чыгару;

21.14.1.2 юлларны, тротуарларны эшкәртү, кар яву башланган һәм бозлавык барлыкка килгән вакыттан алып жәмәгать транспортының бозлавыкка каршы материаллар белән көтүен туктату;

21.14.2 юлларның, тротуарларның, парковкаларның (парковка кесәләренең) юл өлешендәге кар жыештыру, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары кар капламы билгеләнгән вакыттан алып даими рәвештә башкарылырга тиеш;

21.14.3 кар яву вакытында тротуарларда урнашкан жәмәгать транспортының көтү тукталышларын жыештыру тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш. Жәмәгать транспортын, юл чатларын, жәяүлеләр өчен кичүләрне көтү тукталышларыннан кар тәүлек дәвамында чыгарылырга тиеш;

21.14.4 юлларның юл өлешен механикалаштырылган ысул белән (урып-жыю техникасы комплекслары) жыештырганда һәм кар өемнәре барлыкка килгәндә жәяүлеләр өчен чыгу урыннарында, парковкалар (парковка кесәләре) алдында, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, машина узу юллары белән аеру зарур;

21.14.5 Юлларның һәм аларга якин тротуарларның юл өлешеннән чистартылган кар кин урамнарда, мәйданнарда һәм аерым полосаларга проспектларда, юл кырыйлары булган юлларда, калган урамнарда - юлның алгы өлешенә (юлның бер яисә ике яктан киңлегенә бәйле рәвештә) хәрәкәт итә һәм валларга формалаша.

21.14.6 чатларда, жәмәгать транспортының көтү тукталышларында, жәяүлеләр өчен чыгу

юлларында, яңгыр сулары коелары урнашкан урыннарда кар өемнәре чистартыла: юл чатында - юл чатында, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында - утырту майданчыгының озынлыгына, жәяүлеләр өчен кичү юлларында - күчеш киңлегенә, ләкин кимендә 5 метрга, яңгыр сулары агып торган коеларда - кимендә 1,5 метрга.

21.14.7 кар өенең киңлеге 2 м дан артмаска тиеш;

21.14.8 кар чыгару беренче чиратта күперләрдән һәм юлүткәргечләрдән, жәмәгать транспортының маршрут хәрәкәте булган тар урамнардан, пассажир транспорты тукталышларынан һәм жәяүлеләр һәм транспорт чаралары туплану мөмкинлегенә булган башка урыннардан башкарыла;

21.14.9 кар яуган вакытта юлларның машина йөри торган өлешендәге кар кар кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарда, ул тәмамланган вакыттан алып алты сәгаттән дә соңга калмыйча чыгарылырга тиеш.

21.14.10 юлларны жыештырганда, тышкы яктырту баганаларын, тәртипле калканнарны, идарә итү һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар шкафларын саклауны, шулай ук юл читендә карны механикалаштырып жыештырганда яшел утыртмаларның сакланышын тәмин итәргә кирәк.

21.15 Кар эрү станцияләре йә махсус билгеләнгән урыннар подъездлы юллар, яктырту, көнкүреш биналары һәм киртәләр белән жиһазландырыла;

21.16 юлларны жыештырганда тышкы яктырту терәкләрен, янган калканнарны, идарә итү һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар шкафларын саклауны, шулай ук юл кырые буйлап кар жыештырганда яшел үсентеләрнең сакланышын тәмин итәргә кирәк.

21.17 Экстремаль шартларда юлларны жыештыру өчен вәкаләтле орган юлларны жыештыру буенча чаралар комплексын күздә тоткан эшләрнең авария планын эерләргә тиеш.

21.18 Рөхсәт ителми:

21.18.1 юлларның һәм транспорт йөрү юлларының бер өлешенә кар, боз, квартал эчендәге машина юлларынан, ишегалды территорияләренән, предприятиеләр, оешмалар территорияләренән, төзелеш майданчыкларыннан,

21.18.2 тротуарларда бозга каршы реагент сыйфатында техник тоз һәм сыек хлор кальций кулланырга, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшел утыртмалары булган территорияләрдә;

21.18.3 рота күчеше һәм бозга каршы материалларга пычранган карның, шулай ук газларга, чәчәклекләргә, куаклыкларга һәм башка яшел утыртмаларга ясалган бозның күчәнүе;

21.18.4 житештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган кар эретү станцияләренә яисә махсус билгеләнгән кар урыннарына кабул итү;

21.18.5 билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда кар чыгарырга һәм тезәргә;

21.18.6 кар өемнәрен булдыру:

21.18.6.1 юллар һәм урамнар киселешендә бер дәрәжәдә һәм күрү өчпочмагы зонасында тимер юл аша чыгу урыннары янында;

21.18.6.2 жәмәгать транспорты көтү тукталышыннан 20 метрга якынак;

21.18.6.3 транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән жиһазландырылган юллар участкаларында;

21.18.6.4 тротуарларда;

21.18.6.5 янәшәдәге территорияләргә (ишегалларына, квартал эчендәге машина юлларына һәм территорияләргә) керә.

21.18.7 автотранспортның грунттын һәм пычрагын юлларга алып чыгу;

21.18.8 грунт, чүп-чар, төзелеш материаллары, жиңел тару, агачларны брезент белән

капланмыйча яки юлларны пычратмыйча гына кискән, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсен, известь, бетон катнашмаларын) юлларга, тротуарга, юл кырына яки юл кырына якын газ полосасын салу мөмкинлеген юкка чыгармый торган чаралар күрмичә генә күчереп йөрткән.

22. Урып-жыю, санитария хезмәте күрсәтү һәм кешеләр күпләп ял итү урыннарын төзекләндерү

22.1 Кешеләрнең ял итү һәм массакүләм булу урыннарына түбәндәгеләр керә:

22.1.1 майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, урманнарда оештырылган ял урыннары, пляжлар;

22.1.2 актив ял итү һәм мавыктыргыч чаралар урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә майданчыклары һ.б.

22.1.3 сәүдә объектлары территорияләре (вакляп сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак-төяк челтәр объектлары комплекслары); жәмәгать туклануы; социаль-мәдәни билгеләнеш; көнкүреш хезмәт күрсәтү;

22.1.4 административ һәм ижтимагый биналарга, учреждениеләргә якын территорияләр.

22.2 Гомуми файдаланудагы майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен һәм башка территорияләргә жыю:

22.2.1 майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен 23 сәг. 00 мин. 8 сәг. 00 мин. кадәр жыярга кирәк. Көндөз чүп-чар жыючыларны һәм чүп-чар жыючыларны чүп-чар калдыклары белән тутырылган чүп-чар жыю эшләре башкарыла;

22.2.2 кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны жыештырганда химик реагентлары булмаган карны шул максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда, яшел утыртмаларны саклаган һәм кар суларын агызу шарты белән, вакытлыча жыеп кую рәхсәт ителә.

22.3 Пляжларны жыештыру һәм санитар карап тоту:

23.3.1 пляжны төп жыештыру ул ябылганнан соң башкарыла һәм яр буйларын, чишенү урыннарын, яшел зоналарны, бәдрәфләрне жыю һәм дезинфекцияләүне үз эченә ала. Көндөз чүп-чар калдыклары белән тулган чүп-чар жыештыру һәм чистарту

23.3.2 каты көнкүреш калдыкларын чыгару көн саен

23.3.3 пляж территориясә чүп-чар белән жиһазландырылачак. Урманнар арасындагы ераклык 40 м дан артмаска тиеш;

23.3.4 пляжлар жәмәгать бәдрәфләре белән жиһазландырыла. Арада жәмәгать бәдрәфеннән алып коену урынына кимендә 50 м һәм 200 м булырга тиеш;

23.3.5 пляж комының өске катламы юешләнгән, чүп-чарны, башка калдыкларны юк итү һәм алга таба комны көн саен тигезләү башкарылырга тиеш;

23.3.6 коену өчен билгеләнгән урыннарда кер юу һәм хайваннарны коендыру тыела.

22.4 Каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәт күрсәтүләргә килешү төземичә пляж ачу рәхсәт ителми.

22.5 Вакляп сату базарларын жыю һәм санитар карап тоту:

22.5.1 вакляп сату базарлары территорияләре (алга таба - базар) төзекләндереләргә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер майданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән жиһазландырылырга, яңгыр суларын һәм тал суларын агызу өчен каты өслекләре һәм уклоннары булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализация булырга тиеш;

22.5.2 базар һәм аның янындагы территорияләргә төп жыештыру аны япканнан соң башкарыла. Көндөз чүп-чар жыючыларның каты көнкүреш калдыклары белән тутырылган чүп-чар

жыештыру һәм чистарту эшләре башкарыла;

22.5.3 елның жәйге чорында базар территориясендә атна саен мәжбүри рәвештә дымлы жыештыру башкарыла;

22.5.4 базар территориясе 40 кв. м майданлы бер урна исәбеннән жиһазландырылачак, өстәвенә алар арасындагы ераклык 10 м дан артмаска тиеш;

22.6 Базар территориясендә һәм аның янәшәсендә урнашкан оешмаларның, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренә, киоскларның, сәүдә палаталарының һәм павильоннарның эшчәнлегенә каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә шартнамә төземичә рөхсәт ителми.

22.7 Сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларын жыю һәм санитар карап тоту:

22.7.1 сәүдә объектлары һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектлары һәм аңа яқын территорияләр территорияләрен тулысынча жыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) башкарыла. Көндөз чүп-чар жыючыларны һәм чүп-чар жыючыларны чүп-чар калдыклары белән тутырылган чүп-чар жыю эшләре башкарыла;

22.7.2 сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларына керү юлында кимендә ике урна урнаштырыла;

22.7.3 вакытлыча урам сәүдәсе урыннарында газ һәм тротуарларда тара һәм товарлар складлауга юл куймыйча, 10 м радиуста яқын территорияләргә жыештыру уздырыла;

22.7.4 калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

22.8 Башка сәүдә майданчылары территорияләрен, стационар булмаган вак сугару чөлгәре объектларының комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге территорияләргә жыю алар елның жылы вакытында мәжбүри рәвештә алдан поливка белән ябылганнан соң башкарыла. Агымдагы урып-жыю көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

22.9 Кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарын төзекләндерү:

22.9.1 кешеләр ял итү һәм массакуләм булу урыннарында төзекләндерүнең мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең каты төрләре (плитә куәте яки асфальт рәвешендә), өслекләргә бәйләү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кечкенә контейнерлар, урам техник жиһазлары, яктырту жиһазлары, архитектура-декоратив яктырту жайланмалары, тышкы мәгълүмат чыганакалары, яшелләндерү участкаларын саклау элементлары (металл киртәләр, өслекнең махсус төрләре һ.б.);

22.9.2 кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарының барлык территорияләрендә, пляжлардан тыш, кипкән үләннәр яисә яшел үсентеләр булган каты өслек яисә үсемлек җирини булырга тиеш;

22.9.3 ял итү һәм кешеләр күпләп жыела торган территорияләрдә яшелләндерү участкаларын чәчәклекләр, газлар, ялгыз, төркемле, рядовой бистәләр, вертикаль, күпкәтлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

22.9.4 кешеләр ял итә һәм массакуләм була торган урыннар жиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф кабиналары белән комплектланырга, бәдрәф куярга һәм эчтәлегенә карата таләпләр үтәргә тиеш;

22.9.5 пычранган саен, кешеләрнең ялы яисә массакуләм жыела торган урыннарында фонтаннар, буалар, елга ярлары чистартылырга тиеш;

22.9.6 Массакуләм чаралар уздыганда аларны оештыручылар чараны үткәрү урынын, аңа яқын территорияләргә жыештырырга һәм бозылган төзекләндерүне торгызырга тиеш. Чараны үткәрү урынын, аңа яқын территорияләргә жыештыру һәм бозылган төзекләндерү эшләрен торгызу тәртибе чараны үткәрүгә билгеләнгән тәртиптә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

22.10 Кешеләр ял итү һәм массакуләм булу урыннары территорияләрендә рөхсәт ителми:

- 22.10.1 бу урынга билгеләнмәгән урыннарда тара һәм сәүдә жиһазларын сакларга, урнаштырырга;
- 22.10.2 житештерү һәм куллану калдыклары белән территорияне пычратырга;
- 22.10.3 автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын салырга;
- 22.10.4 автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар уздырырга, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштырырга;
- 22.10.5 газларны, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларын зарарларга;
- 22.10.6 кече архитектура формаларын зарарларга һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчерергә;
- 22.10.7 өстәлләрдә һәм эскәмияләрнең аркаларында утырырга;
- 22.10.8 тротуарларга, газларга һәм юлларга сыек продуктлар калдыкларын, сатуратор жайланмаларыннан су, квас һәм сыра цистерналарын салырга;
- 22.10.9 автотранспорт чараларының түләүле стоянкаларын законсыз оештырырга;
- 22.10.10 үз белдеге белән стационар булмаган объектларны урнаштырырга;
- 22.10.11 тротуарларның асфальт-бетон өслеген, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларын бозарга;
- 22.10.12 территориядә сәүдә-суыткыч жайланмасы куярга;
- 22.10.13 каты көнкүреш калдыкларын халыктан каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) каты көнкүреш калдыкларын каты көнкүреш калдыкларын урнаштыру өчен тиешле шартнамә булмаса, каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларга (бункерларга) кертергә;
- 22.10.14 тимер-бетон блоklar, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка жайланмалар кую юлы белән тротуарларны үз белдеге белән каплау.
- 22.10.15 товарны сәүдә объектыннан читтә чыгарырга;
- 22.10.16 учак ягарга, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар кулланырга.

23. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен жыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

23.1 Йорт яны территориясен жыештыру:

23.1.1. Урып-жыю түбәндәге эзлеклелектә үткәрелергә тиеш: тротуарларны, жәяүлеләр өчен юлларны жыештыру, бозлавык һәм тайгак очрагында - ком сибү, ә аннары - ишегалды территорияләрен;

23.1.2 кар яву вакытындагы кар чистартудан тыш, 8.00 сәгатькә кадәр жыялар.

23.1.3 Машиналарның тизлегә 4 км/сәг.

23.2 Жәйге жыештыру:

23.2.1 Йорт яны территорияләрен жәйге жыештыру: себерү, юу яки су сибү - махсус машиналар ярдәмендә - күбесенчә иртә, иртәнге һәм соң, кичке, сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;

23.2.2 тротуарлар юуны бары тик ачык тротуарларда гына, аларны турыдан-туры су асты полосасы белән чиктәш ачык тротуарларда һәм биналардан урамның машина юлына таба юнәлештә генә башкарырга кирәк;

23.2.3 Кызу вакытта тротуарларга су сиптерү кирәк кадәр башкарылырга тиеш, ләкин тәүлегенә кимендә ике тапкыр башкарылырга тиеш.

23.3 Кышкы жыештыру:

23.3.1 түбэлөрдө жыела торган кар үз вакытында жиргэ ташланырга һәм прилот полосасына күчөргө, э киң тротуарларда - валларга формалашырга тиеш;

23.3.2 чистартылган кар тротуарлардан прилот полосасына, э ишегалларында - складлау урыннарына күчөргө тиеш;

24.3.3 Квартал эчендөге юллардан авышкан карны борт ташына параллель урнашкан өөмнөргө һәм өөмнөргө салырга яисэ, кагыйдэ буларак, ротор кар чистартучылары ярдөмөндө юл буен жайларга кирэк;

23.3.4 тротуарларда урамнарның машина юлыннан газлар белән аерылган 6 м дан артык киңлектэ карны тротуар уртасына алга таба алып ташлау өчен күчөргө рөхсэт ителэ;

кар өөмнөрөнэ һәм өөмнөргө кар салу буенча 23.3.5 эш кар яву вакытыннан алты сөгатытән дэ соңга калмыйча, э калган территориялөрдө 12 сэг тән дэ соңга калмыйча тротуарларда төгөллөнөргө тиеш;

23.3.6 Ишегалларда, квартал эчендөге юлларда, газларда һәм ирекле территориялөрдө жөяүлелөрнөң ирекле хэрэкөтөнэ һәм автотранспортның йөрүөнэ комачауламый торган кар өөргө, яшел утыртмаларны һәм кар суларын саклауны тээмин иткөндө;

23.3.7 тротуарларны һәм квартал эчендөге юлларны кулдан жыештырганда кар тулысынча, корылмалар астына жыеп алынырга тиеш. Камиллөштөрөлгөн япмалар булмаганда, карны хэрэкөт астына жыярга кирэк, аннары аны тыгызлау өчен кар катламын калдырырга кирэк;

23.3.8 юлдагы юл капламаларын эшкөртүнөң шомалыгы барлыкка килгөндө, ком чүлмөгө белән эшкөртү бүлүчелөр ярдөмөндө 0,2-0,3 кг/м нормасы буенча башкарылырга тиеш;

Боз ясалуын эшкөрткөннөн соң йомшартылган 23.3.9, ачык грунтка, агачларга яки газларга элөгүгө юл куймыйча, аларны күчөргө яисэ катнашмалар күчөргө тиеш.

Яз житүгө түбөндөгөлөр гамөлгө ашырыла:

23.4.1 катлам суларын нормаль чыгару өчен талөп ителэ торган урыннарда су агызып китүне тээмин итү өчен канаулар юдырту һәм чистарту;

23.4.2 кар суларының люкларга һәм су коесына системалы рөвештэ куылуы;

23.4.3 Ишегалды территориялөрөн кар эреп беткөч, калган кар һәм боздан чистарттылар.

23.5 Күпфатирлы йортның йорт яны территориясенөң эчтөлөгө:

23.5.1 күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) карап тотуны үз эченэ ала:

1) даими жыештыру;

2) күзөтү һәм су сиптерү коеларын, дренажларны, лотокларны, үрөлгөн торбаларны ремонтлау һәм чистарту;

3) инженер челтөрлөрөнөң смотр коеларына, янгын сүндөрү су белән тээмин итү чыганакаларына (гидрантларга, сулыкларга һ.б.) каршылыксыз үтеп керүне тээмин итү;

4) каты көнкүрөш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю һәм алып китү;

5) яшеллөндөрү һәм булган яшел утыртмаларны карау;

6) кече архитектура рөвешлөрөн карап тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

23.6 Барлык төр калдыклар контейнерлар һәм бункерларга жыелырга тиеш, алар су үткөрми торган өслөклө контейнер мөйданчыкларында урнаштырыла, каты көнкүрөш калдыкларын туплау нормалары нигезендө кирөклө күлөмдө.

23.7 Күпфатирлы йортларда яшөүчө гражданныр түбөндөгөлөргө бурычлы:

23.7.1 йорт яны территориялөрөндө чисталык һәм тэртип сакларга;

23.7.2 каты көнкүрөш һәм эре габаритлы калдыкларны махсус контейнерларга һәм йорт яны территориялөрөндө урнашкан махсус мөйданчыкларга гына урнаштырырга.

23.8 Идарөчө оешмалар түбөндөгөлөрне тээмин итөргө тиеш:

24.8.1 сэгатькэ кадэр йорт яны территориялэрен жыештыру һәм көн дэвамында - чисталыкны саклау;

23.8.2 каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыруны, расланган график нигезендэ каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;

23.8.4 контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын, аларга килү юлларын чиста һәм төзөк хәлдә тоту;

23.8.5 подъездларга керү юлларында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вақытында чистарту;

23.8.6 Территорияне сезонлы эксплуатациялүгә эзерлөү, шул исәптән суның агып чыгуын тәмин итү өчен юыну һәм канау чистарту, кар суларының люкларга һәм коега даими рәвештә куылуы, кар эрегәннән соң территорияне чистарту һәм башка кирәкле эшләрне башкару;

23.8.7 тайгак участкаларны пескосольный һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү;

23.8.8 Яшел утыртмаларның сакланышы һәм аларны тиешенчә тәрбиялөү;

23.8.9 Тышкы яктырту чараларын төзөк хәлдә тоту һәм аларны караңгы төшү белән кертү.

23.9 Йорт алды территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

23.9.1 Яфракны, калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрэн яндырырга;

23.9.2 хужалык майданчыгыннан читтә эчке киём, киём, келәм һәм башка предметларны элэргә;

23.9.3 контейнер майданчыкларына илтүче юлларны томалап торырга;

23.9.4 урамнарның һәм юлларның юл өлешендә, тротуарларда, газларда һәм яшел зоналарда контейнерлар (бункерлар) билгелэргә;

23.9.5 билгелэнгән тәртипне бозуда йорт яны территориялэрэнәң коймаларын үз белдегә белән билгелэргә;

23.9.6 үз белдегәң белән ишегалды корылмаларын төзэргә;

23.9.7 йорт янындагы территорияне металл ватык, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары, шлак, зола һәм житештерү һәм куллану калдыклары белән ныгытырга, тараны кушарга һәм сакларга;

23.9.8 калдык суларга, чүп-чарны ташларга;

23.9.9 Балалар һәм спорт майданчыкларында, хужалык майданчыкларында, хайваннарны, яшеллөндерелгән территориялэрдә (газларны, чәчәклеклэрне һәм үләнчел үсемлеклэр билэгән башка территориялэрне дә кертеп) йөрү һәм транспорт чараларын ел фасылларына карамастан, шул исәптән жыелган (төзөк булмаган) урыннарга салырга һәм сакларга;

23.9.10 автотранспорт чараларын түлөүле туктатуны оештырырга;

23.9.11 тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар ярдәмәндә квартал эчендәгә машина юлларын үз белдегәң белән ябарга;

23.9.12 автомашиналар, ягулык һәм майлар юуны башкарырга, тавыш сигналларын, тормозны һәм двигательлэрне көйлэргә;

23.9.13 кеше сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаучы теләсә нинди эшлэр башкарырга;

23.9.14 чатырларны, киоскларны, ларекларны, мини-базарларны, павильоннарны, жәйгә кафеларны, житештерү объектларын, автомобильлэрне, көнкүреш техникасын, аяк киёмнэрэн, шулай ук кунак бүлмэлэрэннән тыш, автостоянкаларны да кертеп, сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиелэрэн урнаштырырга;

23.9.15 йорт яны территориясенәң эчке юллары буенча транспорт транзит хэрәкәтэн гамәлгә ашырырга;

23.9.16. Учак ягарга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар кулланырга;

23.9.17. Транспорт чараларын, шул исәптән яшелләнделерелгән территорияләрдә, балалар, спорт һәм хужалык майданчыкларында, ел фасылларына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш, торгызу эшләрән мәжбүри уздыру шарты белән, урнаштыру.

23.10 Йорт яны территорияләрен яшелләндерү:

23.10.1 йорт яны территорияләрен яшелләндерү, яшел утыртмаларның сакланышы әлеге Кагыйдәләренң 26 п.сы таләпләре нигезендә идарәче оешмалар тарафыннан тәмин ителә;

23.10.2 йорт яны территориясен яшелләндергәндә торак йортларның стеналарыннан алып усак диаметрлы агач кәүсәләренң күчәренә кадәр 5 м дан да ким булмавын исәпкә алырга кирәк. Зуррак агачлар өчен ара 5 м дан артык, куаклыклар өчен - 1,5 м булырга тиеш. Куаклыкларның биеклегә беренче каттагы тәрәзә уемының аскы почмагынан артмаска тиеш.

23.11. Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәмин итәргә тиеш:

23.11.1 Яшел утыртмаларның сакланышы;

23.11.2 жәй көннәрендә һәм коры көннәрдә газоннарға, чәчәкләкләргә, агачларға һәм куакларға су сибү;

23.11.3. Газоннарның төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз һәм башка төзелешләрсез сакланышы һәм бөтенлегә;

23.11.4 яңа агач һәм куаклар утырту, юллар челтәре үзгәрү һәм жиһазларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына яңадан планлаштыру, агротехник шартларны үтәп урнаштыру.

23.12 Йорт яны территориясен төзекләндерү:

23.12.1 Һәр йорт биләмәсенң территориясе, кагыйдә буларак, түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) йорт кирәк-яракларын киптерү өчен хужалык майданчыгын, киём-салымны, келәмнәрне һәм йорт кирәк-яракларын чистартуны;

2) өлкәннәрне ял итү майданчыгы;

3) балалар өчен уен һәм спорт майданчыклары яшелләндерү һәм балаларның жәйге һәм кышкы ялы өчен кече архитектура формаларын кирәкле жиһазлау.

23.13 Хужалык майданчыгында кер киптерү җайланмасы, киём киптерү өчен ыштан, элгечләр, комлы тартма, чүп савыты, эскәмияләр булырга тиеш. Майданны тере киртә белән әйләндереп алырга кирәк. Майданчыкларны, ял итү урыннары элементларын төзү һәм төзекләндерү билгеләнгән таләпләргә туры китереп башкарылырга тиеш.

23.14 Әгәр участок территориясе зурлыгы мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләр йөртү өчен майданчык урнаштырылырга мөмкин.

23.15 Йортларның подъездлары каршындагы майданчыклар, юл йөрү һәм жәяүлеләр өчен юллар каты өслекле булырга тиеш. Каты өслекләр салганда, яңгыр суларын буш агызу мөмкинлегә каралырга тиеш.

23.16 Торак йортларға төзелгән жәмәгать корылмалары йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән ишекләр булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспортын кую ишегалды территориясеннән читтә булырга тиеш.

23.17 Торак йортның тәрәзәләре һәм фатирларға керү урыннары урнашкан ишегалды ягыннан жәмәгать билгеләнешендәге биналар өчен материаллар, продукция төяү рөхсәт ителми. Йөкне тәрәзәләре булмаган торак йортлар торбаларыннан, жир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан башкарырга кирәк.

23.18 Квартал эчендәге территорияләрдә транспорт чараларын урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урыш-жыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

24. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

24.1 Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компонентлары булган территорияне төзекләндерү элементлары булу гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә проект документациясендә эшләнәргә һәм каралырга тиеш.

24.2 Озак вакытлы яисә даими файдаланудагы территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен ныгытылырга тиеш.

24.3 Төзекләндерү элементларының эчтәлеге, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хужалары башкара.

25. Яшелләндерү

25.1 Яшел утыртмалар территорияне төзекләндерүнең мәжбүри элементы булып тора.

25.2 Төзекләндерү эшләрен башкарганда булган яшел утыртмаларны мөмкин кадәр күбрәк саклап калырга кирәк.

25.3 Жирлек территориясендә яшелләндерүнең ике төре кулланылырга мөмкин: стационар яшелләндерү - туфракка һәм мобильгә утырту - үсемлекләргә махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту.

25.4 Стационар һәм мобиль яшелләндерүне архитектур-ландшафт объектлары (газоннар, бакчалар, чөчәк түтәлләре, рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрендә (түбә яшелләндерү), фасадларда (вертикаль яшелләндерү) һәм корылмаларда кулланылар.

25.5 яшелләндерү объектларын тоту - яшел утыртмаларны карау һәм яшелләндерелгән территорияләргә төзекләндерү элементларын карап тоту, күләм корылмаларның конструктив элементларын аз гына деформацияләүне һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук жәйге һәм кышкы чорда күчмә кече формаларны жыю эшләре комплексы ул.

25.6 яшелләндерү объектларында эшләр житештерүгә таләпләр:

25.6.1 яшелләндерү объектлары янындагы төзелеш майданчыкларын оештырганда проектта сакланучы, тәбәнәк һәм киң ябалдашларны өлешчә кисеп алу, агач кәүсәләрен сак белән бәйләү, куакларның ябалдашларын бәйләү, туфрак участкаларын чүп-чар белән чүпләү, туфракны тыгызлауны кисәтү максатларында транспорт чаралары һәм башка техника йөрү юлы һәм туктап торулары белән янәшә урнашкан үсемлек астындагы туфрак кишәрлекләрен бөтенлеген саклап калу чараларын күрергә кирәк;

25.6.2 территорияне вертикаль планлаштыру, жир асты коммуникацияләрен салу, юлларны, машина юлларын һәм тротуарларны төзекләндерү яшелләндерү алдыннан тәмамланырга тиеш;

25.6.3 Туфрак катламын бозуга бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, туфракның уңдырышлы катламын яшел төзелештә алга таба куллану өчен төшерергә һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләргә башкарганнан соң бозылган жир кишәрлекләрен һәм утыртмаларны торгызырга кирәк. Яңадан торгызу эшләргә житештерү проектында каралырга тиеш;

25.6.4 яфрак һәм үләнне билгеләнгән тәртиптә жыеп алырга кирәк.

25.7 Яшел үсентеләр хужалары бурычлы:

25.7.1 Яшел утыртмаларны саклауны һәм квалификацияле карауны тәмин итәргә;

25.7.2 жәй көннәрендә коры көннәрдә газоннарга, чөчәкләргә, агачларга һәм куакларга су сибүне тәмин итәргә;

25.7.3 газларның сакланышын һәм бөтенлеген тәмин итәргә;

25.7.4 агач һәм куакларны утырту һәм утырту, шулай ук юллар, мәйданчыклар, газлар челтәрләрен планлаштыруны үзгәртү бары тик жирле үзидарәнең башкарма органы белән килештерелгән проектлар буенча гына башкарырга;

25.7.5 яшелләндерү объектларында сулыклар булса, аларны чиста тотарга һәм 10 елга кимендә бер тапкыр чистартырга;

25.7.6 әледән-әле үләнне чабарга (үләннең биеклеге 15 см дан артык булганда) һәм тәүлек дәвамында чабылган үләнне жыйрга.

25.8 яшелләндерелгән территорияләрдә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

25.8.1, төзелешләрне, аларның эшләвен һәм хезмәт күрсәтүен тәмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш, урнаштырырга;

25.8.2 үз белдеге белән агач һәм куакларны утырту һәм кисү, газлар һәм чәчәкләрне юкка чыгару;

25.8.3 транспорт чараларында хәрәкәт итәргә һәм аларны, ел фасылларына бәйсез рәвештә, газ һәм чәчәкләкләрдә урнаштырырга, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очрактарыннан тыш, торгызу эшләрен мәжбүри уздыру шарты белән;

25.8.4 күчеп йөрергә, газ бакчаларында, скверларда, паркларның мемориаль зоналарында ял итү һәм уеннар өчен, гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектлары булган бульварларда урнашырга;

25.8.5 яшелләндерү объектларында чаңгыда һәм чаналарда махсус билгеләнгән урыннардан тыш шуарга;

25.8.6 Агачларга һәм башка яшел утыртмаларга гамак, таган, турник, кер киптерү өчен баулар тагарга, агачларга реклама һәм мәгълүмат щитлары һәм табличкаларын, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән чыгарыла торган конструкцияләрне, объектларга, афишаларга, агитация материалларына, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәмин итү чараларын, баганалардан, коймалардан, реклама калканнарыннан, электр үткәргечләреннән, лампалардан, чәнечкеле киртәләрдән аерырга;

25.8.7 Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләрне (рөхсәтсез, паспортсыз), агитация материалларын, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәте катнашучыларын мәгълүмати тәмин итү чараларын урнаштырырга.

25.8.8 стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын билгеләргә, шул исәптән, ел вакытына карамастан, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;

25.8.9 төзелеш материалларын һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозга каршы материалларны һәм башка зарарлы матдәләрне, шулай ук ком һәм бозга каршы реагентлар белән пычранган карны, боз төркемнәрен кушарга;

25.8.10 бакча өчен казу эшләрен башкарырга;

25.8.11 газларда һәм йорт хайваннарының чәчәкләрендә йөрергә;

25.8.12 рота кар чистарту машиналарын махсус жайланмалардан башка кулланырга, алар кар үсентеләренә элэгүне булдырмый;

25.8.13 яфрактарны, үләннәрне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка суүткәргеч жайланмаларга кертергә;

25.8.14 катнашманы һәм чүпне газоннарда ташларга;

25.8.15 Учак ягу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздыру, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар куллану;

25.8.16 сок, сумала чыгару өчен агачлар кисәргә, аларга башка механик зарарланулар ясарга;

25.8.17 житештерү һәм куллану калдыктарыннан, шул исәптән автомобиль

покрышкаларыннан, территорияне төзөклөндөрү, жирлек территориясендә клумб оештыру өчен файдаланырга;

25.8.18 күпъяллык чәчәкләр белән шөгылләнүче жир кишәрлекләреннән кар чыгарырга, шулай ук кар явудан житәрлек булмаган салкын үсентеләр утыртучы участокларны ачарга;

25.8.19 жирлек территорияләрендә агач кәүсәләрен, санитария таләпләре югары булган урыннардан тыш (чүп контейнерларына, жәмәгать бәдрәфләренә якын булу һ.б.) агартырга;

25.8.20 яшеллөндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт жиһазларын бозарга;

25.8.21 Агач тамырларын көпшөдөн 1,5 м ераклыкта ачарга һәм агач муеннарын жир яки төзелеш калдыклары белән күмәргә;

25.8.22 урман паркларының, паркларның, бакчаларның, бульварларның, урманнарның яшеллөндерелгән территорияләрендә, бу территорияләрдә торгызу эшләрен мәжбүри уздыру шарты белән кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш, транспорт чараларын урнаштырырга;

25.8.23 транспорт чараларын, шул исәптән, дөвалау, балалар һәм фәнни учреждениеләрнең яшеллөндерелгән территорияләрендә, сәнәгать предприятиеләрендә, спорт комплексларында һәм торак кварталларда ел фасылларына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләр башкару очракларыннан тыш, торгызу эшләрен мәжбүри уздыру шарты белән, транспорт чараларын урнаштырырга.

26. Коймалар

26.1 Коймаларны төзү өстәмә төзөклөндөрү элементы булып тора.

26.2 Утлар бер-берсеннән аерыла:

26.2.1 билгеләү (декоратив, яклау, аларның ярашуы);

26.2.2 биеклегә (түбәнлегә - 1,0 м га кадәр, уртача - 1,1 - 1,7 м, югары - 1,8 - 3,0 м);

26.2.3 материалның тышкы күренеше (металл, тимер-бетон һ.б.);

26.2.4 күз карашы өчен сизгерлек дәрәжәсе (үтә күренмәле, саңгырау);

26.2.5 стационар (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка киртәләр.

26.3 Коймаларны проектлау аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, гамәлдәге дөүләт стандартлары, сертификациялөнгән эшлөнмәләр каталогларына, индивидуаль проектлау проектларына карап башкарыла.

26.4 Ижтимагый, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә чукрак һәм тимер-бетон коймаларны проектлау рөхсәт ителми.

26.5 Сәнәгать, махсус территорияләрне ачу декоратив тимер-бетон панельләрдән башкарылырга мөмкин.

26.6 Коймаларның урта һәм югары төрләрен проектлаганда жир асты корылмалары белән кисешү урыннарында ремонт яки төзелеш эшләре башкарырга мөмкинлек бирә торган коймалар конструкцияләре каралган.

26.7 Агачлар интенсив жәяүлеләр хәрәкәте зонасында яки төзелеш һәм реконструкция эшләре башкару зоналарында үскән очракта, яклауның башка төрләре булмаганда, 0,9 м һәм аннан да күбрәк диаметрлы саклагыч коймалар, 0,8 м диаметрлы һәм аннан да күбрәк яшенә, агач токымнарына һәм башка характеристикаларга бәйле рөвештә саклау корылмаларын күз алдында тотарга кирәк.

27. Жир өслекләре

27.1 Жир өслөгән ябуны жирлек территориясендә имин һәм уңайлы хәрәкәт итү шартлары тәмин итә, шулай ук жирлектә барлыкка килгән төзелешнең архитектур йөзен формалаштыра.

27.2 Төзөклөндөрү максатларында түбөндәге өслек төрләре билгелөнгән:

27.2.1 Каты (капиталь) өслекләр - монолит яисә жыелма өслекләр, шул исәптән асфальт-

бетоннан, цементобетоннан, табигый таштан башкарыла торган өслекләр;

27.2.2 табигый халәттәге йомшак (капиталь булмаган) өслекләр - табигый яисә ясалма сыпумалы материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит биеклекләре, керамзит, резин валчык) башкарыла торган өслекләр;

27.2.3 газ капламы - үлән капламын эзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган өслекләр;

27.2.4 катнаш өслекләр - өслекләрнең кушылмалары (рәшәткә плитәсе яки газга батып, газ рәшәткәсе яисә йомшак өслек) белән капланган өслекләр.

27.3 Яфрак төрләрен сайлап алуны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә башкарырга кирәк:

27.3.1 каты - мөмкин булган йөкләнешләренә, характерны һәм хәрәкәтнең составын, проектлау вакытына гамәлдәге янгынга каршы таләпләренә исәпкә алып;

27.3.2 йомшак - территорияләрнең аерым төрләрен (шул исәптән балалар, спорт майданчыкларын, этләренә йөртү өчен майданчыкларны, урамда йөрү юлларын) төзекләндергәндә аларның үзенчәлеген исәпкә алып;

27.3.3 газлы һәм иң экологик кушылмалардан санала.

27.4 Каты өслекнең ябык төрләрендә кипкән хәлдә тоташтыру коэффициенты 0,6, юештә 0,4 булырга тиеш.

27.5 жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә, жир өсте һәм жир асты кичүләрендә, баскычларда һәм майданчыкларда кафель, метлах плитәләрен, шома яки ялтыратылган плиталарны куллану рөхсәт ителми.

27.6 Жирлекнең гомуми кулланылыштагы территорияләрендә барлык киртәләр (ташламалар, баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мәгълүмати һәм урам техник жиһазлары), шулай ук жәмәгать транспортын көтү зоналарында һәм урам аша чыгу зоналарында тротуар чите тактиль өслек полосалары белән аерылып тора.

27.7 Тактиль өслек киртәгә, урамның кырыена, куркыныч участокның башына кадәр 0,8 метрдан да ким булмаган ераклыкта башлангычта тиеш. Әгәр тактиль өслектә 15 мм дан артык кинәлтәгә һәм тирәнлегә 6 мм булган буй буразналар булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буенча урнаштырырга ярамый.

Яктылыкның башка төрләре булмаганда (шул исәптән иреккә рәшәткәләр, бордюрлар, периметраль эскәмияләр) куәттә урнашкан агачлар өчен радиуста кәүсәдән кимендә 1,5 м ераклыкта саклагыч өслекләр: вак таш, галечь, газ рәшәткәләре ясала. Яклау өслегә жәяүлеләр коммуникацияләренең бер дәрәжәдә яисә аннан югарырак катламында башкарылырга мөмкин.

27.9 Кулланучы өслекнең рәвешендәге карары формалаша торган тирәлекнең төсләр чишелешен исәпкә алырга тиеш.

28. Жир өслеген тоташтыру

28.1 өслекләренә үзара бәйләү элементларына борт ташларының, пандусларның, баскычларның төрле төрләре керә.

29. Борт ташлары

29.1 Юл борт ташлары тротуар белән юл өлеше биеклегеннән кимендә 150 мм артык булган юл өлеше тоташкан урында урнаштырыла, ул өслекләр ремонтланган очракта да сакланырга тиеш.

29.2 Автотранспорт юлын газга тоташтыру урыннарында газга менүне булдырмау өчен, газ белән тоташтыру урыннарында югары борт ташын куллану кирәк.

29.3 Жәяүлеләр коммуникацияләренең газ белән каплануын үзара бәйләгәндә, бакча бортын

урнаштырырга мөмкин, ул газның биеклегеннән ким дигәндә 50 мм ераклыгында, бу газны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарының пычрак һәм үсемлек чүп-чары элөгөн булдырмый, аның хезмәт итү вакытын арттыра.

29.4 Жәяүлеләр зоналары территориясендә төрле өслекле типтагы өслекләргә тоташтыру өчен табигый материаллардан (кирпеч, агач, таш, керамик борт һ.б.) файдалану мөмкин.

30. Баскычлар, баскычлар, пандуслар

30.1 Жәяүлеләр өчен жәяүлеләр коммуникацияләре юнәлешендә 60 тан артык промилле баскыч төзүне күздә тотарга кирәк.

30.2 Массакүләм керү объектларында, баскычларда һәм баскычларда төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә 50 дән артык промилле каралган, аларны пандус белән озата бару мәжбүри.

30.3 бордюр пандусы Уклоны 1:12 кабул итә.

30.4 Төшкәндә һәм күтәрелгәндә беренче баскычларның кырыйларын ачык контраст төстәге полосалар белән аерып күрсәтергә кирәк.

30.5 Бер марш чикләрендә тышкы баскычларның барлык баскычлары да баскычларның киңлегенә һәм биеклегенә буенча бертөрле итеп билгеләнә.

30.6 Коену пандус булмаганда, киртәләүче конструкцияләр кимендә 75 мм биеклектәге бортикны күздә тотарга кирәк.

30.7 Юлның башында һәм ахырында юлның Горизонталь участкалары әйләнә-тирәдәгә өслекләрдән текстура һәм төс белән аерылып тора.

30.8 Баскычның ике ягында да яки пандуста да колачлау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм га артка калучы 800 - 920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисенте биеклегендә тоткалар каралган.

31. Майданчыклар

31.1 Жирлек территориясендә түбәндәгә майданчыклар урнашкан: балаларның уеннары, өлкәннәрнең ялы, спорт белән шөгыльләнү, чүп-чар жыючыларны урнаштыру, этләргә йөртү, машина кую урыннары.

31.2 Махсус сакланылучы табигать территорияләренә саклау зоналары һәм зоналары чикләрендә майданчыкларны урнаштыру вәкаләтле органнар һәм табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау органнары белән килештерергә тәкъдим ителә.

31.3 Төбәк яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт майданчыклары белән тәмин ителергә тиеш. Майданчыклар төзек һәм жәрәхәтләнү куркынычсыз инвентарь белән тәмин ителергә тиеш.

32. Балалар майданчыклары

32.1 Балалар майданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым майданчыклар рәвешендә яисә яшь мәнфәгатьләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен майданчыклары буларак оештырыла.

32.2 Балалар майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак төрләре, майданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшелләндерү, уен жиһазлары, эскәмия һәм урналар, яктырту жиһазлары.

32.3 Торак йортлар һәм жәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшәтәгә балалар майданчыклары чикләренә кадәр ераклык - 10 метрдан, кече һәм урта мәктәп яшендәгә майданчыклар - 20 метрдан кимрәк, комплекслы уен майданчыклары кимендә 40 метрдан, спорт-

уен комплекслары - 100 метрдан да ким булмаска тиеш.

32.4 Балалар уен майданчыклары контейнер майданчыкларынан кимендә 20 метр ераклыкта урнашырга тиеш.

32.5 Балалар майданчыклары түбәндәгеләргә тиеш:

32.5.1 жәйге чорда тигезсезлекләр ком сибелгән өслек планировкасы булырга;

32.5.2 даими рәвештә себереләргә һәм иртәнге вакытта чылатырга;

32.5.3 буялган булырга, майданчыкта коймаларның һәм корылмаларның төсен елга кимендә бер тапкыр житештерәргә, ә ремонтны - кирәк булган саен;

32.5.4 транзит жәяүлеләр хәрәкәтеннән, машина юлларынан, борылыш майданчыкларынан, кунакчыл стоянкалардан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен майданчыклардан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлы саклау участкаларынан изоляцияләнгән.

32.6 Травматизмны булдырмас өчен, майданчык территориясендә чыгыш ясаучы тамырлар яки түбән ботаклар асылынып торучылар, жир өслегендә сакланган иске, киселгән жиһазлар калдыклары (стойкалар, фундаментлар) булу рәхсәт ителми (кагыйдә буларак, турниклар һәм качельләр).

32.7 Янәшә территорияләргә реконструкцияләгәндә балалар майданчыклары территориясендә эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын тәртипкә китерү рәхсәт ителми.

32.8 яктырту жайланмасы, кагыйдә буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

32.9 Яктырту жиһазларын 2,5 м биеклектә урнаштыру рәхсәт ителми.

32.10 Уен жиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

32.11 Балалар майданчыкларын карап тоту һәм аларда куркынычсызлыкны тәмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

33. Спорт майданчыклары

33.1 Спорт майданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәре физкультура һәм спорт белән шөгылләнү өчен билгеләнгән.

33.2 Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак яисә газ төрләре (жәйге чорда), спорт жиһазлары.

33.3 Спорт майданчыклары яшелләнделә һәм челтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшеллек майданчык периметры буйлап урнаштырыла, вертикаль яшелләнделә кулланырга мөмкин. Койманың биеклегә 2,5 - 3 м, майданчыкларның бер-берсенә тоташкан урыннарында биеклегә 1,2 м.

33.4 Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында йә махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында) рекреацияләр составында урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт жиһазлары заводта ясалган, махсус эшкәртелгән өслекле бүрәнәләрдән һәм бүрәнәләрдән ясалган (ярыклар, ярыклар булмау һ.б.) булырга мөмкин.

33.5 Урнашканда сертификацияләнгән жиһазлар каталогларына таянып эш итәргә кирәк.

34. Ял майданчыклары

34.1 Торак төзелеше территориясендә тыныч ял итү һәм өлкәннәр өчен өстәл уеннары уздыру өчен билгеләнгән ял майданчыклары оештыру мөмкин. Торак йортлар тәрәзәләреннән

алып тын ял итү майданчыклары чиклэренэ кадэр ара 10 метрдан да ким булмаска тиеш, шаушулы өстэл уеннары майданчыклары - 25 метрдан да ким булмаска тиеш.

34.2 Ял майданчыгында төзеклэндерү элементларының мәжбүри исемлегенэ гадэттэ каты өслек төрлэре, майданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшеллэндерү, ял итү өчен эскэмиялэр, эскэмиялэр һәм өстәллэр, урналар (ким дигэндә, һәр эскэмиядә) керэ, яктырту жиһазлары керэ.

34.3 Майданны каплауны плитэ куэте рәвешендә проектларга тэкдим ителэ. Ял майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын берләштергэндә, балалар уеннары зонасында өслекнең каты төрлэрен урнаштырырга киңэш ителми.

34.4 Парклар территориялэрендә чирэмдәге ял майданчыклары оештырылырга мөмкин.

35. Этлэрне йөртү өчен майданчыклар

35.1 Этлэрне йөртү өчен майданчыклар билгелэнгән тэртиптэ жирле үзидаренэ вәкаләтле органнары белән килештерелгән урыннарда урнаштырыла.

35.2 Этлэрне йөртү өчен майданчык территориясендә төзеклэндерү элементлары исемлегенэ төрле өслеклэр, коймалар, эскэмиялэр, урна, эскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмат жиһазлары керэ. Периметраль яшеллэндерүне күздә тотарга тэкдим ителэ.

35.3 Этлэрне йөртү өчен майданчыклар микрорайонның һәм торақ районның гомуми кулланылыштагы территориялэрендә, яшел утыртмалардан азат, 100 кВт көчәнешле электр линиялэре астында, беренче һәм икенче поясларны су белән тээмин итү чыганақларының санитар зонасыннан читтэ урнаштырылырга тиеш.

35.4 Торақ билгеләнештәге территориялэрдә урнашкан этлэрне йөртү өчен майданнарның күләме 400 - 600 кв.м, башка территориялэрдә - 800 кв.м, урнашкан төзелеш шартларында, булган территориаль мөмкинлеклэрдән чыгып, майданнарның кечерәйтелгән күләме кабул ителергә мөмкин.

35.5 Майданчык чигеннән алып торақ һәм жәмәгать биналары тэрэзэлэренэ кадэр ара кимендә 25 метр, э балалар учреждениелэре, мәктәплэр, балалар, спорт майданчыклары участоқларына, ял майданчыкларына кадэр кимендә 40 метр булырга тиеш.

35.6 Майданны төзү, кагыйдә буларак, биеклегэ 1,5 м булган жиңел металл челтэрдән башкарыла. Чиклэнүнең элементлары һәм секциялэре арасындагы ераклык, аның аскы кырые һәм жире хайванга майданчыктан чыгып китэргэ рөхсэт итэргэ яки имгәнү китерергэ тиеш түгел.

35.7 Майданчыктан файдалану кагыйдэлэре булган мәгълүмати стенд майданчык территориясендә урнаштырылырга тиеш.

35.8 йорт хайваннары хужалары үз хайваннарының эскрементларын жыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль гамэлгэ ашыралар.

35.9 хайван хужалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешелэргэ куркыныч йогынтысын булдырмаска, шулай ук санитария нормалары нигезендә эйлэнэ-тирэдэгелэр өчен тынлыкны тээмин итэргэ, гамэлдәге санитария-гигиена һәм ветеринария кагыйдэлэрен үтэргэ тиеш.

35.10 этлэрне этлэрне йөртү өчен майданчыклардан тыш табигыи ихтыяжларын канәгатлэндерү максатларында куып чыгару тыела.

36. Автостоянка майданчыклары

36.1 Жирлек территориясендә автомобильлэрне кыска вакытлы һәм озак саклау кебек

автостоянкаларның түбәндәге төрләре урнаштырыла.

36.2 Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең каты төрләрен, өслекләрне бәйләү элементларын, коймаларны яисә чүп-чар өчен кечкенә контейнерларны, яктырту җайланмаларын, мәгълүмати җиһазларны (күрсәткечләрне).

36.3 Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына килү юллары җәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешмәскә тиеш.

36.4 Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау участогы аша җәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рөхсәт ителми.

36.5 Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы 3 м дан да ким булмаган киңлектәге яшел утыртмалар полосасы белән башка территориядән аерылырга мөмкин.

36.6 Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау участогы аша җәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рөхсәт ителми.

37. Кече архитектура формалары

37.1 Кече архитектура формаларын урнаштыру биналарны һәм корылмаларны төзүнең, реконструкцияләүнең һәм капитал ремонтлауның проект документациясен, шулай ук төзекләндерү яисә эскиз тәкъдимнәрен «төзекләндерү» бүлеге нигезендә гамәлгә ашырыла.

37.2 Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга тәкъдим ителә. Тарихи төзелеш зоналары, җирлекнең үзәк үзәге, күп функцияле үзәкләр һәм зоналар өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

37.3 Кече архитектура формаларына төп таләпләр түбәндәгеләр:

37.3.1 архитектура һәм ландшафт даирәсе характерына, территорияне төзекләндерү элементларына туры килү;

37.3.2 материалларның декоратив һәм эксплуатация сыйфатының югары булуы, аларны, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, озак вакыт дәвамында саклап калу;

37.3.3. Конструкциянең ныклыгы, ышанычлылыгы, иминлеге.

38. Жәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкциясе

38.1 Жәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкциясе яктырту, навеслар, эскәмияләр, чүп-чар урналары һәм гражданнар һәм оешмалар белдерүләре өчен аерым калканнар белән җиһазланган булырга тиеш. Павильонда тукталыш исеме, номеры һәм жәмәгать транспорты маршрутлары расписаниесе күрсәтелә.

39. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

39.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

39.1.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары аларны тиешенчә тәмин итә, тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары урыннарын ремонтлау һәм җыештыруны үз вакытында җитештерә.

39.1.2. Гамәлдәге такталардан һәм режимлы табличкалардан тыш, тышкы мәгълүмат чаралары вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның белән тулысынча яраштырып урнаштырыла һәм файдаланыла.

39.1.3. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын җыештырырга тиеш.

39.1.4. Реклама яки мәгълүмати хәбәрләр урнаштырмыйча тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырын зарарлау, шулай ук тышкы реклама чараларын һәм полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән мәгълүматны ябыштыру, ябыштыру рөхсәт ителми.

39.1.5. Реклама яки мәгълүмат конструкциясе хужасы территорияне төзекләндерү һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен монтаждан соң (демонтаждан) өч тәүлек дәвамында торгыза.

39.1.6. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә демонтацияләнергә тиеш.

39.1.7. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә объектлар корылмаларына һәм корылмаларына зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

39.1.8. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын тиешенчә тотмаган, жир кишәрлеген һәм аның тирәсендәге территорияне жыештыру һәм санитар карап тоту өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары җаваплы.

39.2. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төрләргә мөмкин:

- көйләнгән конструкция;
- декоратив панно;
- консол конструкциясе;
- түбә конструкция;
- витрин конструкция;
- гамәлгә кую тактасы;
- режимлы табличка;
- модульле конструкция;
- күләм-киңлек композициясе;
- калкан конструкциясе;
- флаглар композициясе;
- Махсуслаштырылган конструкция.

40. Гражданның игълан итү өчен билгеләр, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары

40.1 Мәдәни һәм спорт чараларының игъланнарын, афишаларын урнаштыру гражданның масса күләм жыелу урыннарында һәм жәяүлеләр өчен күңелле зоналарда билгеләнә торган махсус тумбаларда, калканнарда һәм стендларда гына гамәлгә ашырыла.

40.2 Игъланнар өчен дивар аерым торучы объектлар рәвешендә яки биналарда яки корылмаларда асылмалы калканнар рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

41. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен уздыруга төп таләпләр

41.1 Юл өслеген ябу яки ачу белән бәйлә эшләр

катламнар (жир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яисә ремонтлау, свай һәм шпунт кертү, электр тапшыру линияләре терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), яктырту, яктырту баганалары кую, инженерлык тикшеренүләрендә грунт планировкасы, эшләр һәм башка эшләр) бары тик жирлекнең вәкаләтле жирле үзидарә органы тарафыннан бирелгән язмача рөхсәт (жир эшләрен житештерүгә ордер) булганда гына башкарыла.

41.2 Жир, төзелеш һәм жир казу эшләрен оештыру һәм уздыру тәртибе

жирлек территориясен төзекләндерүгә бәйлә ремонт эшләре, жир эшләрен башкаруга ордерны рәсмиләштерү һәм алу жирлек башкарма комитетының хокукый актларының билгеләнгән таләпләре нигезендә башкарыла.

41.3 Яшел утыртмаларны сүтү яисә күчереп утырту кирәк булганда

билгеләнгән тәртиптә жирлек башкарма комитеты күрсәтмәсен рәсмиләштерергә һәм яшел

утыртмаларны сүтэргэ яисэ күчереп утыртырга.

41.4 Юлларда хэрэкэтне вакытлыча чиклэу яки туктату

жирлек бары тик заказчылар һәм эшләр житештерүчеләр турында барлык кирәкле мәгълүматларны, эш сроklarын, мөмкин булган эш маршрутларын үз эченә алган мәгълүмати щит юлын ике яктан да мәжбүри урнаштыру белән жирлек жирле үзидарәсенең вәкаләтле органы чыгара торган хокукий акт нигезендә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән калканның рәвеше һәм эчтәлеге күрсәтелгән рөхсәтне бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтү административ регламентында билгеләнә.

41.5 Вакыты узган ордерлар буенча коммуникацияләрне төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләре ирекле дип таныла.

42. Уңайлы мохиткә аерым таләпләр

42.1 Торак мохитен төзекләндерү объектларын, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда өлкән яшьтәге затлар һәм инвалидлар өчен торак пунктлар тирәлеген һәркем файдалана алырлык булу, әлеге объектларны өлкәннәрнең һәм инвалидларның күчеп йөрүенә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән тәмин итү күздә тотыла.

42.2 Өлкән яшьтәге затларны һәм инвалидларны хэрэкәткә китерүче техник чаралар һәм җайланмалар проектлау, төзү, урнаштыру, расланган проект документациясе нигезендә яңа төзелештә заказчы тарафыннан гамәлгә ашырылырга тәкъдим ителә.

43. Бина (алардагы урыннар) милекчеләренен һәм янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә корылмаларның катнашу тәртибе

43.1 Жирлек территорияләренен тиешле санитар торышын тәмин итү, әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау һәм яклау чараларын гамәлгә ашыру максатларында аларны җыештыру һәм санитар карап тоту өчен, хужалык итүче субъектларга һәм физик затларга янәшәдәге территорияләр буларак беркетелә.

43.2 Хужалык эшчәнлеген гамәлгә ашыру барышында һәм янәшәсендәге территорияне (жир кишәрлекләрен) санитар карап тоту барышында төзелгән чүп-чарны җыештыру, чистарту эшләрен житештерү бурычлары аларның оештыру-хокукий рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмаларга, шулай ук, законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, түбәндәге тәртиптә торак йортлар хужаларына йөкләнә:

43.2.1 идарәче оешмаларга күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен житештерү бурычы йөкләнә, шулай ук 5 м радиустагы төп фасад ягыннан йә урамның машина юлына кадәр ара 5 метрдан кимрәк булса (юл буйлап объект урнашкан очракта);

43.2.2 социаль өлкә учреждениеләренә (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә территорияне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен житештерү бурычы йөкләнә, шулай ук 10 м радиустагы төп фасад ягыннан йә урамның машина юлына кадәр, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса (юл буйлап объект урнашкан очракта), башка яктан 10 м ераклыкта.

43.2.3 күпфатирлы торак йортларда төзелгән торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затларга, идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, янәшәсендәге территорияне җыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшләрен житештерү бурычы йөкләнә, төзелгән биналарның бөтен

озынлыгы буена, киндеге - 10 м ераклыкта яисэ юл өлөшө бордюрына кадэр, эгэр урамның машина юлына кадэр ераклык _ 10 метр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

44.2.4 сэнэгать предприятиелэрэнэ һәм барлык милек рэвешлэрэндэге оешмаларга бирелгән жир кишэрлеге, аларга илтүче юллар, тротуарлар, аларга якын коймалар, санитар-яклау зоналары чиклэрэндэ территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар тэртиптэ тоту эшлэрэн башкару бурычы йөклэнэ. Предприятиелэрнең санитар-яклау зоналары гамэлдэге санитария кагыйдэлэре һәм нормалары таләплэре нигезэндэ билгелэнэ;

43.2.5 йорт салучыларга бирелгән жир кишэрлеге чиклэрэндэ территорияне, шулай ук төзелеш мәйданчыкларына якын территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрэн житештерү бурычы һәм гамэлдэге төзелеш нормалары һәм кагыйдэлэре нигезэндэ 50 м радиуста аларга килү юллары йөклэнэ;

43.2.6 Торак йортлар хужаларына бирелгән жир кишэрлеге чиклэрэндэ (йә, жир кишэрлеге билгеләнгән тэртиптэ рәсмиләштерелмәгән очракта, жир кишэрлегенә фактта урнашкан чиге буенча) һәм 5 м радиуста бирелгән жир кишэрлегенә якын территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрэн башкару бурычы йөклэнэ (эгэр йорт биләмәсенә якын жир кишәрлеклэре законда билгеләнгән тэртиптэ башка затларга бирелмәгән булса) йә, урамның машина юлына кимендә 5 метр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

43.2.7 стационар булмаган объектлар хужаларына (лоткалар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафеларга стационар булмаган объектны урнаштыру өчен бирелгән территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрэн башкару бурычы йөклэнэ, эгэр урамның машина юлына кадэр ара 10 метрдан кимрәк булса, территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту буенча эшләр башкару бурычы йөклэнэ.

43.2.8 базарларның идарәче компаниялэрэнэ, сәүдә һәм жәмәгать туклануы оешмаларына (рестораннар, кафелар, кибетләр) бирелгән жир кишэрлеге чиклэрэндэ территорияне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрэн житештерү бурычы йөклэнэ, кишәрлек чиклэрэннән 50 м радиустагы территория яисэ урамның машина юлына кадэр, эгэр урамның машина юлына кадэр ара 50 метрдан кимрәк булса;

44.2.9 йорт милекчелэрэнэ, биналарның, корылмаларның хокук иялэрэнэ, биналарга, корылмаларга якын урнашкан территориялэрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрэн башкару бурычы йөклэнэ, эгэр урамның машина юлына кадэр ара 10 метрдан кимрәк булса, жир участогының машина юлына кадэр өлөшө 10 м радиуста бирелгән яисэ чиклэре янындагы территориялэрне жыештыру, чистарту һәм санитар тэртиптэ тоту эшлэрэн башкару бурычы йөклэнэ;

43.2.10 ягулык салу станциялэре хужаларына бирелгән жир кишэрлеге чиклэрэндэ йә урамның машина йөри торган өлөшэндэге ераклык 50 метрдан ким булса, территориялэрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрэн житештерү бурычы йөклэнэ;

43.2.11 гараж кооперативларына бирелгән жир кишэрлеге чиклэрэндэ территориялэрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрэн житештерү бурычы йөклэнэ һәм жир кишэрлеге чиклэрэннән жир кишэрлеге чиклэрэннән ераклык 50 метрдан кимрәк булса, юлның машина йөри торган өлөшенә кадэр;

43.2.12 гражданның бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерциягә карамаган берләшмэлэрэнэ бирелгән жир кишэрлеге чиклэрэндэ территориялэрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрэн житештерү бурычы йөклэнэ, кишәрлек чиклэрэннән 10 м радиуста яисэ урамның машина йөри торган өлөшенә кадэр, эгэр урамның машина йөри торган өлөшенә кадэр ара 10 метрдан ким булса;

43.2.13 күмү (зиратлар) урнашкан жир кишэрлеклэренен хокукка ия булучыларына бирелгән жир кишэрлеге чиклэрендә территориялэрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрен житештерү бурычы йөкләнә, кишэрлек чиклэрэннән 10 м радиустагы территория йә урамның машина йөри торган өлешенә кадәр, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса;

43.2.14 вәкаләтле органнарга гомуми файдаланудагы территориялэрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрен житештерү бурычы йөкләнә;

43.2.15 жир кишэрлеклэренен хокукка ия булучыларына бирелгән жир кишэрлеге чиклэрендә территориялэрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрен (яисә жир кишэрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, жир кишэрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм жир кишэрлеге чиклэрэннән 5 м радиустагы территория йә урамның машина юлына кадәр, әгәр юлның машина юлына кадәрге өлеше 5 метрдан ким булса, әлегә эшлэрне башкару бурычы йөкләнә;

43.2.16 автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау урыннары белән шөгылләнүче жир кишэрлеклэренен хокукка ия булучыларына бирелгән жир кишэрлеге чиклэрендә территориялэрне жыештыру, чистарту һәм санитар карап тоту эшлэрен житештерү бурычы йөкләнә, кишэрлек чиклэрэннән 10 м радиуста яисә урамның машина юлына кадәр 10 м радиуста территорияне карап тоту бурычы йөкләнә, әгәр урамның машина юлына кадәр ара 10 метрдан кимрәк булса.

44. Кагыйдэлэр таләплэренен үтэлешен тикшереп тору

44.1 Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар әлегә Кагыйдэләрдә билгеләнгән жирлек территориясен төзекләндерү таләплэрен үтәүне тәмин итәргә тиеш.

44.2 Әлегә Кагыйдэлэрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә (Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә жаваплы булган Россия Федерациясенен федераль законнарында һәм башка норматив хокукый актларында каралган нормалар һәм кагыйдэлэр нигезләмэлэрэннән тыш) жаваплылыкка китерә.

44.3 Төзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләплэрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен жаваплылыкка жәлеп итү күрсәтелгән таләплэрне үтәүдән һәм кертелгән хокук бозуларны бетерүдән затны азат итми.

